

Vilniaus universitetas
TARPTAUTINIŲ SANTYKIŲ IR POLITIKOS MOKSLŲ INSTITUTAS

Politikos mokslų bakalauro programa

AKVILĖ KARENIAUSKAITĖ

IV kurso I grupės studentė

**BESIVYSTANČIŲ VALSTYBIŲ NARATYVAI IŠSIVYSČIUSIŲ VALSTYBIŲ DISKURSE:
EMMANUELIO MACRONO KALBŲ DISKURSO ANALIZĖ**
BAKALAURO DARBAS

Darbo vadovas: Dr. Valentinas Beržiūnas

Vilnius, 2024m.

BAKALAURO DARBO PRIEŠLAPIS

Bakalauro darbo vadovo išvados dėl darbo gynimo:

.....
.....
.....

.....
(data) (v., pavardė) (parašas)

Bakalauro darbas įteiktas gynimo komisijai:

.....
(data) (Gynimo komisijos sekretoriaus/ės parašas)

Bakalauro darbo recenzentas/ė:

.....
(v., pavardė)

Bakalauro darbų gynimo komisijos įvertinimas:

.....
Komisijos pirmininkas/ė:

Komisijos nariai:

BIBLIOGRAFINIO APRAŠO LAPAS

Kareniauskaitė A. *Besivystančių valstybių naratyvai išsivysčiusių valstybių diskurse: Emmanuelio Macrono kalbų diskurso analizė.* Politikos mokslų programos, bakalauro darbas / VU Tarptautinių santykių ir politikos mokslų institutas; darbo vadovas Dr. Valentinas Beržiūnas – Vilnius, 2024.

Reikšminiai žodžiai: postkolonializmas, diskurso analizė, tapatybė, Macronas, besivystančios valstybės, tapatybiniai skirtumai, hierarchija.

Šiame darbe nagrinėjamas Prancūzijos prezidento Emmanuelio Macrono diskursas, kalbantis apie besivystančių Afrikos valstybių tapatybę. Postkolonializmo teorija pastebi, kad tarptautinė politika yra formuojama per tapatybinę skirtį, turinčią binarinę opoziciją. Taip pat pastebima, kad diskursas neretai yra nulemtas turimos galios. Būtent todėl, bakalaure darbe Pasirinktas buvusių Prancūzijos kolonijų atvejis yra nagrinėjamas per tapatybinę Aš/Mes ir Kitas/Kiti skirtį, pabrėžiančią skirtumus tarp valstybių, bei leidžiančią kurti teigiamą savo ir neigiamą kito tapatybę. Taip pat analizės metu siekiama suprasti kaip Macrono diskurse atskleidžiamas hierarchinis santykis tarp besivystančių ir išsivysčiusių valstybių. Galiausiai darbe analizuojamos besivystančių valstybių ir per jas Prancūzijos tapatybės, konstruojamos E. Macrono diskurse.

PATVIRTINIMAS APIE ATLIKTO DARBO SAVARANKIŠKUMĄ

Patvirtinu, kad įteikiamas bakalauro darbas – „Besivystančių valstybių naratyvai išsivysčiusių valstybių diskurse: Emmanuelio Macrono kalbų diskurso analizė“ yra:

1. Atliktas mano pačios ir nėra pateiktas kitam kursui šiame ar ankstesniuose semestruose;
2. Nebuvo naudotas kitame Institute/Universitete Lietuvoje ir užsienyje;
3. Nenaudoja šaltinių, kurie nėra nurodyti darbe, ir pateikia visą panaudotos literatūros sąrašą.

Akvilė Kareniauskaitė

(parašas)

Turinys

Įvadas	6
1. Teorinis pagrindas.....	12
1.1. Postkolonializmas ir Kitas/Kiti	14
1.2. Postkolonializmas ir hierarchinis santykis	15
1.3. Postkolonializmas ir tapatybė	15
2. Diskurso analizė	17
2.1. Diskurso analizė: Prancūzijos atvejis	18
3. Atvejo analizė	20
3.1. Aš/Mes ir Kitas/Kiti tapatybinė skirtis	20
3.1.1. Aš/Mes ir bendrumo paieškos	20
3.1.2. Kitas/Kiti ir binarinės opozicijos diskursas	23
3.2. Hierarchinis santykis tarp išsivysčiusių ir besivystančių valstybių	26
3.2.1. Hierarchinis santykis kariniame aspekte.....	26
3.2.2. Hierarchinis santykis ekonominiame bendradarbiavime	27
3.2.3. Hierarchinis santykis politikoje	28
3.3. Tapatybės kūrimas	29
3.3.1. Besivystančių valstybių tapatybė	30
3.3.2. Prancūzijos tapatybė	31
Išvados	33
Literatūros sąrašas.....	35
Summary	39

Įvadas

Kiekviena pasaulio valstybė gali būti suvokiama kaip be galo skirtinga, besiremianti skirtingais valdymo principais, politinėmis struktūromis ar bruožais, turinti savitą kalbą, istoriją ar kultūrą. Nepaisant tokių esminių skirtumų tarp valstybių, Morteno Boaso ir Kathleenos M. Jennings teigimu, išsivysčiusių valstybių visuomenėse vyrauja nuostata, teigianti, kad visos valstybės yra panašios ir turėtų funkcionuoti panašiai¹. Toks panašumo siekis neatsiejamas nuo eurocentrizmo, teigiančio, kad išsivysčiusių valstybių valdymo bruožai ar vertybės turėtų būti suvokiamos ir pritaikomos universaliai visame pasaulyje. Vyrauja tikėjimas, kad išsivysčiusių valstybių modernybei bei su tuo siejamoms institucijoms ar praktikoms yra lemta tapti universaliomis².

Toks universalumo siekis gali būti suprantamas kaip šiuolaikinė praktika, siekianti universaliai pritaikyti tokias šiuolaikinėms išsivysčiusioms valstybėms būdingas vertybes kaip žmogaus teisės ar demokratija. Pavyzdžiui, Pierre Manento teigimu, demokratija išėjo iš tautos ribų ir tapo universalia „žmonijos religija“³. Universalumas pasireiškia begaline europiečių plėtra, kuri, anot Manento, neišku nei kur, nei kaip turėtų baigtis⁴. Kita vertus pastebima, kad universalios tvarkos, paremtos išsivysčiusių valstybių standartais, siekis yra nusistovėjusi praktika, atėjusi dar iš kolonialistinio laikotarpio, o ne šiandienos tendencija. Išsivysčiusios valstybės užkariavo pasaulį, pervadino vietas, pertvarkė ekonomikas, visuomenes ir sunaikino užkariauotose teritorijose egzistavusį iki-modernųjį suvokimą, taip precedenčiu būdu universalizuodami istoriją pagal savo suvokimą⁵.

Nepaisant to, kad išsivysčiusios ir besivystančios valstybės kūrėsi skirtingai, jas veikė skirtingos istorinės aplinkybės, išsivysčiusių valstybių visuomenėse vyrauja įsitikinimas, kad besivystančios valstybės turėtų perimti nusistovėjusi valstybės modelį bei joms būdingas vertybes. Pavyzdžiui, Mohammedas Ayoobas, kalbėdamas apie postkolonialistines valstybes, teigia, kad besivystančios valstybės turi suformuoti valstybes ir tautas ribotame laike, o tam nepavykus, jos tarptautinių santykių diskurse bus laikomos „periferijomis“. M. Ayoobas pastebi, kad išsivysčiusios valstybės, pačios susiformavusios per šimtmečius tikisi, kad besivystančios valstybės jas prisivys per gerokai greičiau⁶.

¹ Morten Boas, Kathleen M. Jennings, „Insecurity and Development: The Rhetoric of the ‘Failed State‘“. Iš *The European Journal of Development Research*, 17(3), 2005, p. 386

² Kamran Matin. „Redeeming the universal: Postcolonialism and the inner life of Eurocentrism“. *European Journal of International Relations*, 19(2), 2013, p.353

³ Pierre Manent, *Miesto metamorfozės*, Vilnius: Valstybingumo studijų centras, 2020, p. 108

⁴ Pierre Manent, *Demokratija be tautų: apie savivaldos pabaigą Europoje*, Vilnius: Versus Aureus, 2008, p. 41

⁵ Arif Dirlik. „Is There History after Eurocentrism?: Globalism, Postcolonialism, and the Disavowal of History.“, *Cultural Critique*, no. 42, 1999, p. 3

⁶ Mohammed Ayoob, „State-Making, State-Breaking and State Failure: Explaining the Roots of Third World’ Insecurity“. Iš van de Goor, L., Rupesinghe, K., Sciarone, P. (eds) *Between Development and Destruction*. Palgrave Macmillan, London, 1996, p.98.

Toks išsivysčiusių valstybių universalumo siekis neretai pasireiškia per įtaką besivystančioms valstybėms, iš kurių yra tikimasi ne tik išsivysčiusių valstybių modelio perėmimo, bet ir aktyviai įsitraukiama į šių valstybių vidaus reikalus. Išsivysčiusioms valstybėms yra būdinga aktyvi humanitarinė pagalba, siekis įtraukti besivystančias valstybes į tarptautines organizacijas ar netgi karinis įsikišimas. Pavyzdžiui, tarptautinė bendruomenė gali įvykdyti intervenciją į valstybę, remiantis „Atsakomybės ginti“ (angl. *Responsibility to protect*) doktrina. Jungtinių Tautų Organizacijos (JTO) doktrina teigia, kad tarptautinė bendruomenė turi teisę veikti ir apginti gyventojus tose valstybėse, kur vykdomi karo nusikaltimai, genocidas ar etnis valymas⁷. Viena vertus, tarptautinės bendruomenės siekis apsaugoti gyventojus nuo karo nusikaltimų, kai to nesugeba atlikti pati valstybė arba kai valstybė ir yra jais kaltinama, prisideda prie žmogaus teisių užtikrinimo ir gali padėti apsaugoti gyvybes. Kita vertus, kaip pastebi Charlesas Callasas, Vakarai ir ypač JAV naudoja šį terminą, kaip strateginio diskurso priemonę, kad pateisintų savo intervencijas į žlungančias valstybes, prisideddami tarptautinio saugumo grėsmėmis ar terorizmu⁸. Be to, kiti autoriai abejoja ne tik karinių intervencijų, bet ir humanitarinės pagalbos nauda šioms valstybėms. Anot Geraldo Helmano ir Steveno Ratnerio, išsivysčiusių valstybių teikiama pinigine pagalba ar finansuojamos atstatymo programos neretai nepasiekia labiausiai kenčiančių paprastų gyventojų dėl neegzistuojančių efektyvių vyriausybių, kurios galėtų paskirstyti pagalbą ar paramą⁹. Tokie mokslinėje literatūroje keliami klausimai dėl išsivysčiusių valstybių teikiamos finansinės paramos ar vykdomų karinių intervencijų prieštaravimo skatina abejoti išsivysčiusių valstybių teikiamos pagalbos nauda bei poveikiu¹⁰.

Postkolonializmo atstovai pastebi, kad kolonializmas tęsiasi ne tradiciniais būdais, o kuriant valstybių priklausomybę per tarptautines ekonomines institucijas, politiką ar kultūrą¹¹. Toks netiesioginis „užkariavimas“, skatinant valstybes tapti tarptautinių organizacijų narėmis, atitiktų tarptautinius kriterijus, siekiant finansinės paramos, ne tik neleidžia valstybėms visiškai nepriklausomai kurti savito identiteto, bet ir verčia gilintis į išsivysčiusių valstybių diskursą, siekiant suprasti, ar besivystančiojo pasaulio valstybės yra laikomos lygiavertėmis partnerėmis. Pasak postkolonialistų, išsivysčiusių valstybių pasitelkiama „švelnioji galia“ pasireiškianti per filmus, muziką, literatūrą,

⁷ United Nations, Responsibility to Protect Principle, 2005m., <https://www.un.org/en/genocideprevention/about-responsibility-to-protect.shtml>

⁸ Charles T. Call, „Beyond the ‘failed state’: Toward conceptual alternatives“, *European Journal of International Relations*, 17(2), 2010, p.304.

⁹ Gerald B. Helman and Steven R. Ratner, „Saving Failed States“, *Foreign Policy*, Winter, 1992-1993, No. 89, p.7.

¹⁰ Joy Asongzoh Alemazung, „Post-colonial colonialism: An analysis of international factors and actors marring African socio-economic and political development“, *The Journal of Pan African Studies* 3.10, 2010, p.64; Beate Jahn, „Humanitarian intervention – What’s in a name?“, *International Politics*, 49(1), 2012, p.54-55

¹¹ Anshuman Prasad, „The Gaze of the Other: Postcolonial Theory and Organizational Analysis“. *Postcolonial Theory and Organizational Analysis*, 2003, p.5-6

kurioje idealizuojamas vakarietiškas gyvenimo būdas ar tradicijos, gali būti laikomi dar viena kolonializmo forma¹². Taip pat pastebima, kad išsivysčiusių valstybių finansuojami projektai besivystančiose šalyse didina palankumą šioms valstybėms bei liberalios demokratijos vertybėms¹³.

Išsivysčiusių valstybių įtaka besivystančioms valstybėms ypač jaučiama tarp tų valstybių, kurios dalinasi bendra istorija. Pavyzdžiui, buvusios kolonijos susiduria ne tik su buvusių imperijų palikimu savo šalies viduje, bet ir buvusių imperijų turima įtaka šiandienos tarptautinėje politikoje. Pavyzdžiui, kaip ir ne viena išsivysčiusi valstybė, Prancūzija taip pat buvo imperija, steigusi kolonijas bei plėtusi savo įtakos zoną už Europos ribų. Vienu metu būdama antra pagal dydį imperija pasaulyje, Prancūzija skleidė savo įtaką, kalbą ir kultūrą kolonizuotose valstybėse. Nors šiandien iš Prancūzijos kolonijos teliko tik kelios užjūrio teritorijos, Prancūzijos įtaką yra vis dar jaučiama buvusiose kolonizuotose valstybėse, pavyzdžiui, Nigeryje, Malyje, Burkina Faso, Čade, Gvinėjoje¹⁴. Viena vertus, tokia įtaka yra jaučiama dėl kolonialistinio palikimo, prancūzų kalbos bei kultūros, kuri iki šiol išlieka gajai buvusiose kolonijose. Kita vertus, Prancūzija neretai susilaukia kritikos dėl savo įsitraukimo į Afrikos valstybių vidaus reikalus, įtakos jose plėtimo ar to, kad šios valstybės vis dar išlieka priklausomomis nuo buvusios imperialistinės valstybės. Pavyzdžiui, teigiama, kad Prancūzija XXI a. nesiliauja kolonizuoti Afrikos valstybių, pasitelkdama kolonijines praktikas¹⁵. Be to, Prancūzija vis dar kaltinama dėl savo karinių bazių Afrikoje, vykdomos ekonominės ekspansijos, o tai neretai yra laikoma ne tik įtakos plėtimu, bet ir netiesioginiu postkolonializmo įrodymu¹⁶.

Tokie veiksmai, kaip ir pati kolonijinė patirtis, neretai sukelia priešišką, antiprancūzišką diskursą pačiose besivystančiojo pasaulio valstybėse. Pastaraisiais metais buvusiose Prancūzijos kolonijose vyksta protestai, valdžios perversmai, parodantys, kad vietiniai gyventojai pastebi neigiamą Prancūzijos įtaką jų valstybių gyvenime ir siekia pokyčių. Pavyzdžiui, Gabone besikeičiant valdžiai, prancūzų žurnalistai iš protestuotojų išgirdo pasiūlymą keliauti namo (angl. *French, go home!*)¹⁷. Be to,

¹² Roxanne Lynn Doty, „Imperial encounters“, *Borderlines*, 5. University of Minnesota Press: Minnesota, London, 1996; Edward W. Said, *Orientalism*, Vintage Books, A Division of Random House: New York, 1997; David Campbell, *Writing security: United States foreign policy and the politics of identity*, University of Minnesota press: Minneapolis, 1992

¹³ Robert A. Blair, Robert Marty, and Philip Roessler, „Foreign Aid and Soft Power: Great Power Competition in Africa in the Early Twenty-First Century.“ *British Journal of Political Science* 52(3), 2022, p. 17

¹⁴ Leonard Mbulle-Nziege, Nic Cheeseman, „Niger coup: Is France to blame for instability in West Africa?“, *BBC*, 2023, žiūrėta 2024 m. gegužės 5d., iš <https://www.bbc.com/news/world-africa-66406137>

¹⁵ Rachel Avraham, „The Status of French Colonialism Today“, *Foreign Policy Association*, 2023, žiūrėta 2024m. kovo 5d., iš: <https://foreignpolicyblogs.com/2023/07/17/the-status-of-french-colonialism-today/>

¹⁶ Mamadou Alpha Diallohe, „Impacts of Neo-colonial Security Frameworks in the South Atlantic: The Case of French Presence in Western Africa“. Iš Duarte, É., Correia de Barros, M. (eds), *Maritime Security Challenges in the South Atlantic*. Palgrave Macmillan, Cham, 2019, p.68-69

¹⁷ Christophe Châtelot, Cyril Bensimon, „How West African public opinion turned against France“, *Le Monde*, 2023, žiūrėta 2024m. kovo 5., iš https://www.lemonde.fr/en/le-monde-africa/article/2023/11/03/how-west-african-public-opinion-turned-against-france_6223881_124.html

protestuotose Prancūzija tampa kritikos objektu, kurio atžvilgiu naudojamas išsilaisvinti skatinantis diskursas¹⁸. Ne tik Gabonas, bet ir kitos buvusios frankofoniškos valstybės pastaraisiais metais susiduria su perversmais, valdžios pasikeitimais, kurie neretai susiję su antiprancūziškomis nuotaikomis. Tokiame politiniame kontekste aktualu yra ne tik šių valstybių vidinė padėtis ar kintantis santykis su Prancūzija, bet ir pačios Prancūzijos diskursas, pasitelkiamas nusakant savo santykį su šiomis valstybėmis ar pasikeitusią situaciją jose.

Po kolonijų iširimo bei dekolonizacijos, Prancūzija buvusiose kolonijose išlaikė formalią ir neformalią įtaką politikoje, ekonomikoje bei palaikė glaudžius asmeninius santykius su vietiniais politikais¹⁹, tuo tarpu dalis buvusių kolonizuotų valstybių elitų palaikė glaudžius santykius su Prancūzija. Visgi, Prancūzijos ekonominė ir politinė galia Afrikoje, panašu, mažėja, o tą liudija tam tikri įvykiai: Rusijos karinė grupuotė „Wagner“ aktyviai įsitraukia į karines operacijas Afrikoje²⁰; auga Kinijos ekonominė galia²¹; kai kurios buvusios Prancūzų kolonijos įsitraukia į Tautų Sandraugą, nors niekada nebuvo kolonizuotos britų²².

Afrikoje augančios antiprancūziškos nuotaikos vertinamos nevienareikšmiškai. Viena vertus, pastebima, kad, nepaisant glaudaus ekonominio bendradarbiavimo, prekyba tarp valstybių ne visada yra naudinga besivystančioms valstybėms. Pavyzdžiui, Prancūzijos branduolinių ginklų gamyba ir branduolinės jėgainės – priklausomos nuo urano, išgaunamo Nigeryje, kuris jį tiekia Prancūzijai už dešimtadalį rinkos vertės²³. Taip pat pastebima, kad CFA frankas, kurį vis dar naudoja dalis buvusių kolonijų, užtikrina ne valiutos stabilumą, kaip teigia Prancūzija, o riboja vystymąsi bei didina priklausomybę nuo Euro zonos²⁴. Visgi, augančios antiprancūziškos nuotaikos gali būti aiškinamos ne tik ekonominėmis priežastimis. Neretai skeptiškai vertinamas Prancūzijos įsitraukimas į valstybių vidaus reikalus: Amano Al Bezreho teigimu, perversmai prieš prancūzams palankius lyderius besivystančiose valstybėse gali būti aiškinami tuo, kad prancūzų regione vykdoma politika ignoruoja

¹⁸ Denis Tull. „France's Africa policy under president Macron: Good intentions, partial reform and the fiasco in the Sahel“. No. 51/2023. *SWP Comment*, 2023, p. 6

¹⁹ Corentin Cohen. *Will France's Africa Policy Hold up?*, Carnegie Endowment for International Peace, 2022, p. 3

²⁰ Joe Inwood, Jake Tacchi, „Wagner in Africa: How the Russian mercenary group has rebranded“, *BBC*, 2024, žiūrėta 2024m. gegužės 10d., iš <https://www.bbc.com/news/world-africa-68322230>

²¹ Anzette Were, „The Secrets of China's Economic Statecraft in Africa“, *The Diplomat*, 2022, žiūrėta 2024m. gegužės 10d., iš <https://thediplomat.com/2022/06/the-secrets-of-chinas-economic-statecraft-in-africa/>

²² Agence France-Presse, „African Coups Show Changing Ties with France“, *VOA AFRICA*, 2023, žiūrėta 2024m., kovo 7d., iš <https://www.voaafrica.com/a/african-coups-show-changing-ties-with-france/7253590.html>

²³ Yasmine Akrimi, „The Françafrique: Unveiling Anti-French Sentiments and France's Complex Role in Africa“, *Brussels international center*, 2023, žiūrėta 2024m. gegužės 5d., iš <https://www.bic-rhr.com/research/francafrique-unveiling-anti-french-sentiments-and-frances-complex-role-africa>

²⁴ Graham Aiken, „A Reckoning for Neo-Colonialism in Africa“, *Massachusetts Peace Action*, 2023, žiūrėta 2024m. gegužės 11d., iš <https://masspeaceaction.org/a-reckoning-for-neo-colonialism-in-africa/>

visuomenės poreikius bei palaiko korumpuotus prancūzams ištikimus lyderius²⁵. Siekis išlaikyti Prancūzijai palankius lyderius bei palaikyti taiką regione, pasitelkiant Prancūzijos kariuomenę, taip pat gali būti prastėjančių santykių priežastimi. Teigiama, kad Prancūzija paradoksaliai vienu metu yra ir per stipri, ir per silpna, kad išlaikytų įtaką regione, kadangi, nepaisant to, jog mažėja prancūzų kariuomenės regione pajėgos, jos yra dislokuojamos vis ilgesniam laikotarpiui²⁶.

Taip pat egzistuoja nuomonė, kad prastėjančius tarpusavio santykius galėjo nulemti ne ekonominės ar karinės priežastys, bet natūrali kartų kaita. Dauguma protestų prieš Prancūziją dalyvių gimė jau postkolonialistiniu laikotarpiu ir savo santykį su Prancūzija formuoja stebėdami jos kariuomenės veiksmus regione. Tad šis procesas nulėmė, kad Afrikos valstybių visuomenės, Prancūziją vis labiau vertina ne remdamosis istorine patirtimi, o vertindamos dabartinius valstybių santykius, kurie visuomenėms neretai atrodo nesąžiningi²⁷.

Prancūzijos prezidentu tapus Emanueliui Macronui buvo tikimasi, kad jam pavyks reformuoti santykius su Afrikos valstybėmis. Valstybėse, kuriose Prancūzija vis dar išlaiko didelę įtaką, Macrono išrinkimas buvo sutiktas su radikalių pokyčių Prancūzijos vykdomojoje politikoje Afrikoje viltimi²⁸. Pokyčius žadėjo ir pats Macronas pabrėždamas, kad prasideda nauja Prancūzijos ir Afrikos santykių era, kuria bus siekiama iš naujo sukurti valstybių tarpusavio santykius, grįstus bendradarbiavimu²⁹. Tai galima suprasti kaip siekį atsiriboti nuo kolonijinės praeities bei kaltinimų, kad ir iširus kolonijoms Prancūzija vis dar naudoja kolonijistines praktikas, pabrėžiant valstybių lygiavertį bendradarbiavimą. Be to, Macronas savo politiniame diskurse ne kartą išreiškė siekį ne tik reformuoti valstybių santykius su Prancūzija, bet ir užimti lyderio vaidmenį Europos ir Afrikos tarpusavio santykiuose³⁰. Visgi, nepaisant to, kad Macronas bandė atsiriboti nuo nusistovėjusių bei kritikuojamos Prancūzijos politikos Afrikoje³¹, regione ir toliau auga antiprancūziškos nuotaikos, pasireiškiančios per protestus, perversmus bei glaudesnių santykių su Kinija ar Rusija palaikymą. Tokia situacija, nepaisant Prancūzijos pastangų kurti naujus, glaudesnius santykius su šiomis valstybėmis, verčia kelti klausimą:

²⁵ Aman Al Bezreh, „Domino effect: France's disintegrating influence in Africa“, *The New Arab*, 2023, žiūrėta 2024m. gegužės 5., iš <https://www.newarab.com/analysis/domino-effect-frances-disintegrating-influence-africa>

²⁶ Douglas A. Yates, „France and Africa“. Iš Nagar, D., Mutasa, C. (eds) *Africa and the World*. Palgrave Macmillan, Cham, 2018, p. 112-113

²⁷ Yasmine Akrimi, „The Françafrique: Unveiling Anti-French Sentiments and France's Complex Role in Africa“

²⁸ BBC, *French election: What Emmanuel Macron's win means for Africa*, 2017, žiūrėta 2024m. gegužės 11d., iš <https://www.bbc.com/news/world-africa-39843396>

²⁹ Corentin Cohen. p. 2

³⁰ Lauriane Devoise, „Operation reciprocity: France's evolving relationship with Africa“, *European Council on Foreign Relations*, 2023, žiūrėta 2024m. gegužės 11d., iš <https://ecfr.eu/article/operation-reciprocity-frances-evolving-relationship-with-africa/>

³¹ Denis Tull, p.1

kokį diskursą, kalbėdamas apie Afrikos valstybes, naudoja Prancūzijos prezidentas E. Macronas, prastėjančių tarpusavio santykių kontekste?

Bakalauro darbo tikslas yra išanalizuoti Prancūzijos prezidento E. Macrono kalbas ir parodyti Prancūzijos prezidento konstruojamame diskurse glūdinčias intersubjektyvias reikšmes, kalbančias apie besivystančių valstybių bei Prancūzijos tapatybes.

Formuluojami tokie darbo uždaviniai:

1. Išanalizuoti postkolonialistinę teoriją ir išskirti svarbiausius jos elementus, būtinus analizei bei nusakančius kaip teorijoje suvokiami tapatybiniai skirtumai, formuojami per Aš/Mes ir Kitas/Kiti skirtį.
2. Remiantis teorinėmis nuostatomis, suformuluoti diskurso analizės metodologines nuostatas, kurios apimtų postkolonializmo teorijos pritaikymą empirinėje analizėje.
3. Atskleisti, kaip tapatybinė Aš/Mes ir Kitas/Kiti skirtis pasireiškia E. Macrono kalbose apie santykius su buvusiomis Prancūzijos kolonijomis.
4. Parodyti, kad E. Macrono diskursui yra būdingas hierarchinis požiūris į besivystančias valstybes.
5. Remiantis postkolonializmo teorija, atskleisti, kaip E. Macrono diskurse yra konstruojamos besivystančių valstybių ir per jas Prancūzijos tapatybės.

Bakalauro darbe pasirinkta analizuoti būtent E. Macrono diskursą dėl to, kad Prancūzijos užsienio politikoje, prezidentas vaidina svarbų vaidmenį. Būtent todėl jo diskurso analizė yra reikšminga, siekiant tyrime keliamų tikslų. Savo kadencijos metu Macronas užima aktyvią poziciją komunikuodamas apie Prancūzijos santykius su buvusiomis kolonijomis Afrikoje, apibrėždamas santykius su jomis ir jų svarbą.

Tyrimo teorinis pagrindas: postkolonialistinė teorija, teigianti, kad besivystančių ir išsivysčiusių valstybių tapatybės neretai yra konstruojamos kaip priešingybės. Tokia binarinė opozicija postkolianizme grindžiama įsitikinimu, kad net ir iširus kolonijoms, tarp valstybių išlieka hierarchija grįsti tarpusavio santykiai. Būtent todėl, bakalauro darbe, išskyrus svarbiausius elementus, pabrėžiančius tapatybinius skirtumus tarp valstybių, bus gilinamasi kaip tapatybinė Aš/Mes ir Kitas/Kiti skirtis pasireiškia Macrono kalbose.

Taip pat darbe bus remiamasi diskurso analizės metodu, nagrinėjančiu sąvokas bei tekstus, siekiant suprasti, kokią reikšmę įgyja diskursas. Būtent todėl, pasitelkiant diskurso analizės metodą, bus analizuojamos E. Macrono kalbos, siekiant atskleisti kokia jose kuriama besivystančių valstybių tapatybė bei siekiant suprasti, ar prezidento kalbose juntama hierarchinė skirtis, formuojanti pozityvią Prancūzijos tapatybę bei neigiamą besivystančių valstybių tapatybę.

Darbe analizuojamas buvusių Prancūzijos kolonijų atvejis. Šis atvejis pasirinktas dėl to, kad pastaraisiais metais buvusiose Prancūzijos kolonijose sustiprėjo antiprancūziškos nuotaikos, keitėsi valdžios režimai, iš kai kurių valstybių buvo priverstos pasitraukti šalyje esančios prancūzų kariuomenės pajėgos. Iš Burkina Faso, Malio ir Nigerio traukėsi prancūzų kariuomenė ir ambasadoriai, tuo tarpu protestuotojai degino Prancūzijos vėliavas, leisdami suprasti apie norą išsivaduoti iš Prancūzijos įtakos žemyne³². Tokios antiprancūziškos nuotaikos kontekste aktualizuojamas Macrono, naudojamas kalbant apie šias valstybes.

Aptariant tyrimo naujumą ir aktualumą, reikia atsižvelgti į tai, E. Macronas žadėjo kitokią nei pirmtakų politiką Afrikos valstybių atžvilgiu. Visgi, nepaisant siekio reformuoti tarpusavio santykius, Afrikos valstybėse auga antiprancūziškos nuotaikos. Būtent todėl, šiame bakalauro darbe bus siekiama suvokti ne valstybių veiksmus, nulėmusius tokį santykio su Prancūzija kismą ar pačių besivystančių valstybių diskursą, o Emmanuelio Macrono naudojamas sąvokas bei naratyvus, kuriais apibrėžiamas santykis su besivystančiomis valstybėmis, blogėjančių santykių kontekste.

1. Teorinis pagrindas

Bakalauro darbas remiasi postkolonializmo teorija, siekiančia suprasti valstybes ne iš dominuojančios išsivysčiusio pasaulio perspektyvos. Postkolonializmas atsirado kaip atsvara kolonialistinių valstybių diskursui, siekiant atskleisti buvusių kolonijų istorines patirtis, traumas bei kritiškai įvertinti imperialistinių valstybių įtvirtintą intelektualinį dominavimą. Saido, neretai laikomu vienu iš postkolonializmo pradininkų, teigimu, *Orientas* buvo europiečių išradimas – egzotiškų būtybių ir neįprastų patirčių vieta romantizuojama vieta, kurios laikas dabar pasibaigė³³. Nors Saido apibūdinimas gali pasirodyti lyriškas ar melancholiškas, jis parodo išsivysčiusių valstybių santykį su besivystančiomis kaip mistifikuotą bei romantizuojamą, taip nebūtinai atspindintį realybę.

Shehlos Burney teigimu, E. Said apibrėžimas parodo europiečių hegemoniją, imperinį ir diskursą, neturintį nieko bendro su realybe, kadangi jis yra paremtas europiečių suvokimu bei interpretacija³⁴. Tai, anot postkolonialistų, yra netiesioginis išsivysčiusių valstybių imperializmas, o ir epistemologinis, t. y. pasireiškiantis istorijoje bei politikoje³⁵. Imperializmas, pasireiškiantis netiesiogine prasme,

³² Hayde Adams, „Amid Coups, Public Anger, Lessons for West African Leaders and Allies“. Iš *VOA News*, 2023. Žiūrėta 2024m. kovo mėn. 23d. <https://www.voanews.com/a/amid-coups-public-anger-lessons-for-west-african-leaders-and-allies-/7299264.html>

³³ Edward W. Said, p. 1

³⁴ Shehla Burney, „CHAPTER TWO: Edward Said and Postcolonial Theory: Disjunctured Identities and the Subaltern Voice“. *Counterpoints*, vol. 417, 2012, p. 41

³⁵ Roxanne Lynn Doty, p.139

užkariaujant valstybes bei kariaujant su jomis, o per epistemologiją, pasitelkus naratyvus bei diskursą, yra pastebimas postkolonialistų. Tokia kolonialistinių valstybių galia – formuoti ne tik savo įvaizdį, bet tuo pačiu kurti ir Kito/Kitų tapatybę, formuoti tai, kaip tarptautinė bendruomenė supranta šias valstybes bei jų istoriją – neleidžia valstybėms pačioms kurti savo unikalios tapatybės. Pavyzdžiui, Gyanas Prakashas pastebi vyruojančio diskurso neatitikimą realybėje, teigdamas, kad postkolonialistinės kritikos siekis yra panaikinti euro-centrizmą, pasisavinusį Kitą kaip istorijos dalį³⁶. Išsivysčiusios valstybės turėjo galimybę ilgus šimtmečius kurti vyraujančius naratyvus, tad šiandieniniame pasaulyje, besivystančioms valstybėms, net ir turint galimybę formuoti savo naratyvus bei peržvelgti istorijos suvokimą, joms gali būti sunku pakeisti įsisenėjusias tiesas. Dėl išsivysčiusio pasaulio diskurso, istorijos suvokimo ir pateikiamo naratyvo, besivystančiojo pasaulio valstybės tapo išsivysčiusio pasaulio valstybių istorijos dalimi bei neturėjo galimybės pačios apibrėžti savęs pačios bei pačios suvokti ir interpretuoti savo istorijos. Tad postkolonializmas ir siekia atskleisti jau egzistuojančius naratyvus bei suteikti galimybę istoriškai ignoruotoms valstybėms, pačios kurti sąvokas bei diskursą.

Būtent dėl kritikos jau egzistuojantiems diskursams, dekonstruojant realybę, siekiama atskleisti ją iš kitos perspektyvos, kuri dėl istorinių aplinkybių neretai likdavo neišgirsta. Pavyzdžiui, S. Burney pabrėžia, kad E. Saidas, būdamas postkolonializmo pradininku, sugebėjo nukreipti akademikų dėmesį nuo dominuojančių ir vyraujančių naratyvų į besiformuojantį tarpkultūrinį diskursą, aprėpiantį kultūrą, literatūrą, geopolitiką, kylančią iš paraščių³⁷. Imperijos, užkariaudamos Afrikos žemyną, turėjo galimybę ne tik naudotis šių valstybių resursais ar plėsti savo įtaką bei galią, bet ir formuoti šių valstybių tapatybę ir istoriją. Išsivysčiusios pasaulio valstybės savo diskurse neretai vaizduojamos pozityviai, neretai kurdamos neigiamą Kito/Kitų tapatybę. Postkolonializmo teorija ne tik pastebi tokį teigiamos išsivysčiusių valstybių tapatybės kūrimą per neigiamą Kito/Kitų vaizdavimą, bet ir siekia tai pakeisti, suteikiant galimybę valstybėms, kurios dėl istorinių priežasčių neretai negalėjo savęs pristatyti pačios. Visgi, poststruktūralizmas pastebi, kad toks teigiamos tapatybės kūrimas per neigiamą Kito/Kitų vaizdavimą yra būdingas ne tik valstybių lygmeniu. Pavyzdžiui, Campbello teigimu, skirtingais istoriniais laikotarpiais, europietiškas ir amerikietiškas diskursas, apibūdinant moteris, dirbančiųjų klasę, imigrantus, juodaodžius, teroristus ar besivystančiojo pasaulio valstybes, pabrėždavo savo viršenybę, kitus parodydamas kaip neturinčius pakankamai vertybių, moralės, pasiduodančius emocijoms ar nesugebančius tobulėti³⁸.

³⁶ Gyan Prakash, „Subaltern studies as postcolonial criticism“, *American Historical Review*, December 1994, p.1475

³⁷ Shehla Burney, p.41

³⁸ David Cambell, p. 104

1.1. Postkolonializmas ir Kitas/Kiti

Istoriškai valstybės, kaip ją suvokiame šiandien, sąvoka bei patys politikos mokslai formavosi išsivysčiusiame pasaulyje. Nepaisant to, kad Europa turėjo skirtingas kultūrinės, socialines patirtis nei kiti žemynai, šiandien europiečių sukurtos sąvokos yra taikomos visam pasauliui. Išsivysčiusiose valstybėse paplitęs naratyvas nekvestionuojant pritaiko laisvės ar demokratijos suvokimą ir besivystančiose šalyse³⁹. Išsivysčiusių valstybių vertybės, tokios kaip laisvė, demokratija, kapitalistinė sistema ar žmogaus teisės neretai yra laikoma siekiu, kurio tikimasi iš likusios pasaulio. Tarptautinė bendruomenė ir įvairios organizacijos skatina valstybes laikytis tarptautinių standartų, taisyklių, normų, vertybių, laikydamos pastaruosius universaliais. Tai sukuria skirtį tarp valstybių, kuriuos atitinka šiuos standartus ir tų, kurios jų dar nepasiekė.

Dažniausiai tokia skirtis politiniame diskurse kuriama pasitelkiant sąvokas, kurios kuria aiškia skirtį tarp išsivysčiusio ir besivystančiojo pasaulio valstybių bei leidžia suprasti jų padėtį tarptautinėje sistemoje. Pavyzdžiui, galima pastebėti, kad, apibūdinant besivystančias valstybes, ir politiniame diskurse, ir mokslinėje literatūroje neretai naudojamos tokios sąvokos, kaip „neišsivysčiusios“⁴⁰, „periferijos“⁴¹, „trečiasis pasaulis“⁴², „satelitinės valstybės“⁴³. Visos šios sąvokos tuo pačiu apibūdina ir išsivysčiusias valstybes kaip priešingybes, kurios tokia kontekste tampa „išsivysčiusiomis“, „centru“, „pirmuoju pasauliu“. Sąvokų, turinčių priešingas reikšmes naudojimas, leidžia lengvai atskirti teigiamą ir neigiamą naratyvą. Tokia Aš/Mes ir Kitas/Kiti skirtis gali būti pasitelkiama padalinti pasaulį į „civilizuotą“ ir „necivilizuotą“, bei laikoma grįžimu prie kolojinistinių praktikų⁴⁴. Akivaizdu, kad pati Aš/Mes ir Kitas/Kiti tapatybinė skirtis bei su ja siejamos sąvokos, turi aiškia binarinę logiką, kuri leidžia lengvai identifikuoti du skirtingus poliūs.

Nors postkolonialistai dažniausiai analizuoja Aš/Mes ir Kitas/Kiti tapatybinę skirtį, pasireiškiančią per valstybes, ši skirtis yra gerokai platesnė, apimanti dažniausiai istoriškai pažeidžiamas visuomenės grupes. Tokios kertinės kultūrinės ir socialinės problemos, susijusios su Kito – moterų, vietinių gyventojų, etninių mažumų reprezentavimu – yra kritikuojamos ir postkolonialistų⁴⁵.

³⁹ Roxanne Lynn Doty, p.3.

⁴⁰ Deniz Kandiyoti, „Post-colonialism compared: Potentials and limitations in the Middle East and Central Asia.“, *International Journal of Middle East Studies* 34.2, 2002, p.280

⁴¹ Ella Shohat, „Notes on the “Post-Colonial.”“, *Social Text*, (31/32), 99. 1992, p.108

⁴² B.R. Tomlinson. „What was the Third World?“, *Journal of Contemporary History*, 38(2), 2003, p.307

⁴³ Roxanne Lynn Doty, p.2.

⁴⁴ Neil S. MacFarlane, Carolin J. Thielking, and Thomas G. Weiss. „The Responsibility to Protect: Is Anyone Interested in Humanitarian Intervention?“, *Third World Quarterly* 25, no. 5, 2004, p.979

⁴⁵ Shehla Burney, p. 42

Dėl istorinių aplinkybių, kolonializmo laikotarpiu savo pačių tapatybių kurti negalėjo ne tik valstybės, bet ir pažeidžiamos besivystančių valstybių socialinės grupės.

1.2. Postkolonializmas ir hierarchinis santykis

Postkolonializmas analizuoja postkolonialistinių valstybių patirtis, jų santykį su likusiu pasauliu bei kritiškai vertina nusistovėjusias tiesas bei hierarchines struktūras, įtvirtinamas diskurso pagalba⁴⁶. Neretai postkolonialistai pastebi, kad nepaisant to, kad kolonialistinė santvarka žlugo, o valstybės paskelbė nepriklausomybes, vis dar jaučiamas išsivysčiusių valstybių siekis išlaikyti įtaką besivystančiose valstybėse. Pavyzdžiui, Roxanne L. Doty, analizuodama JAV politikų pasisakymus, teigia, kad jiems būdingas naratyvas, pabrėžiantis, kad JAV ir Europa žino, kas yra demokratija ar žmogaus teisės ir jaučiasi turintys teisę skatinti šias vertybes kitose valstybėse⁴⁷. Toks išsivysčiusių valstybių vertybių skatinimas gali būti suprantamas kaip universalumo siekis, norint pritaikyti išsivysčiusioms valstybėms būdingas vertybes visame pasaulyje.

Noras įtvirtinti išsivysčiusių valstybių vertybes visame pasaulyje yra ne tik universalumo, bet ir hierarchijos tarptautinėje politikoje pavyzdys. Tokiam išsivysčiusių valstybių dominavimui Doty pritaikė „tėvo-vaiko“ analogiją, kadangi pavojingame pasaulyje išsivysčiusios valstybės („tėvai“) negali paleisti kitų valstybių („vaikų“), siekia jomis rūpintis, padėti ir nukreipti tinkama linkme⁴⁸.

Tokia tarptautinių santykių interpretacija, tarptautinėje politikoje pastebinti hierarchinę santvarką, išlieka net ir iširus kolonijoms. Pavyzdžiui, Johnas M. Hobsonas ir J. C. Sharmanas, teigia, kad kai kurios valstybės turi vadovauti, o kitos paklusti, ir abi pusės, nepaisant nelygios situacijos, laiko tai legitimia tarptautine tvarka⁴⁹.

1.3. Postkolonializmas ir tapatybė

Tarptautinėje politikoje, istorijoje ar net kasdieniame gyvenime postkolonialistų jaučiamas išsivysčiusių valstybių dominavimas skatina juos ne tik kritiškai vertinti nusistovėjusias tiesas, bet ir siekti pakeisti nusistovėjusius naratyvus. Neretai tai suprantama būtent per valstybių ar visuomenių, tam tikrais istoriniais laikotarpiais negalėjusių savęs reprezentuoti, įgalinimą, siekį išgirsti jas, jų problemas, istorijos suvokimą bei įgalinti jų pačių kuriamą tapatybę. Simono Duringo teigimu,

⁴⁶ Peter Phipps. „Postcolonialism and Security: Fractured Empires“. Iš A. Warren (Ed.), *Global Security in an Age of Crisis*, Edinburgh University Press, 2023, p.131.

⁴⁷ Roxanne Lynn Doty, p.139.

⁴⁸ Ibid, p.134.

⁴⁹ John M. Hobson, J.C. Sharman. „The Enduring Place of Hierarchy in World Politics: Tracing the Social Logics of Hierarchy and Political Change“, *European Journal of International Relations*, Vol. 11, No. 1, 2005, pp. 69

postkolonialistai trokšta, kad dekolonizuotos bendruomenės turėtų savo tapatybę, kad pasitelkdamos kalbos konstravimą, galėtų save apibrėžti politikoje, kultūroje ar literatūroje⁵⁰.

Anot postkolonialistų, išsivysčiusio pasaulio valstybių dominavimas pasireiškia ne tik per tapatybinę skirtį, save identifikuojant per kitą, bet ir lingvistikoje. Tokios išsivysčiusių valstybių visuomenių naudojamos sąvokos kaip „teisės viršenybė“, „demokratija“, „sekuliarizmas“, „modernybė“, „pažanga“, yra suvokiamos kaip eurocentriško pasaulio naratyvai⁵¹. Tai, kad šios socialiai konstruojamos sąvokos naudojamos įvertinti ne tik Europos, bet ir likusio pasaulio pažangą, postkolonialistų nuomone, yra neteisinga. Tokių sąvokų vartojimas tarptautinėje politikoje, neretai pabrėžiant jų universalumą ir siekį šias sąvokas realizuoti visame pasaulyje, ne tik neleidžia valstybėms kurti savitos sistemos, bet ir formuoja neigiamą tarptautinės bendruomenės diskursą. Tam, kad būtų pripažintos pilnateisėmis tarptautinės bendruomenės narėmis, valstybės turi pasiekti globalius (iš tikro eurocentrinus) standartus, o tam nepavykus, jos rizikuoja būti laikomomis „trapiomis“ ar „žlungančiomis“⁵². Sąvokos, kuriomis kalbama apie besivystančiojo pasaulio valstybes, kyla iš išsivysčiusio pasaulio, tad tokių sąvokų naudojimas, aiškinant padėtį šiose valstybėse, tik prisideda prie Aš/Mes ir Kitas/Kiti skirties. Išsivysčiusių valstybių sąvokų ir standartų universalus pritaikymas tik pabrėžia skirtumus tarp skirtingų pasaulio valstybių, o išryškinti skirtumai neretai suvokiami kaip neigiami dalykai, keliantys grėsmę ne tik pačiai valstybei, bet ir visai bendruomenei.

Taigi, postkolonializmas, analizuoja ne tik istorines patirtis, nulėmusias skirtingas valstybių tapatybes, bet ir šiandieninę tarptautinę politiką, siekia įsigilinti į įsisenėjusias tiesas bei naratyvus, jiems oponuoti. Skirtingais istoriniais laikotarpiais kurtos tapatybės, postkolonialistams išlieka aktualios ir šiandien, kadangi jos vis dar yra svarbus tarptautinių santykių veiksnys, nusakantis skirtingą valstybių padėtį. Aš/Mes ir Kitas/Kiti skirtimi besiremiančios tapatybės ne tik turi aiškią binarinę logiką, kur Aš/Mes yra vaizduojamas teigiamomis sąvokomis, o Kitas/Kiti neigiamomis, bet ir neleidžia besivystančiojo pasaulio valstybėms kurti savitas, nuo nieko nepriklausomas tapatybės. Tai postkolonialistai laiko netiesioginiu kolonializmu, pasireiškiančiu per universalios tarptautinės sistemos ar bendrų vertybių siekį.

⁵⁰ Simon During. „Postmodernism and Postcolonialism Today“, *Textual Practice 1 (1)*, 1987, p. 43.

⁵¹ Swati Parashar, Michael Schulz, „Colonial legacies, postcolonial ‘selfhood’ and the (un)doing of Africa“, *Third World Quarterly*, Taylor & Francis Journals, vol. 42(5), 2021, p. 870-871.

⁵² Ibid, p. 871

2. Diskurso analizė

Postkolonializmas yra neatsiejamas nuo lingvistikos, naratyvų bei identitetų analizės. Žodžiai ir tekstai yra svarbiausia postkolonialistų veikimo sritis, siekiant suvokti vyraujančius naratyvus bei juos dekonstruoti. Tekstai gali būti suprantami ir interpretuojami skirtingai, priklausomai nuo vyraujančio konteksto ar paties subjekto padėties. Todėl Michaelis Foucault teigia, kad galia nulemia reprezentaciją, kalbos ir diskurso konstravimą⁵³. Galima teigti, kad būtent nuo subjekto galios priklauso jo sugebėjimas kurti ir įtvirtinti jam palankų diskursą. Kaip pastebi Foucault, galia kuria realybę⁵⁴. Būtent todėl, galios veiksnys nulemia, kad išsivysčiusių valstybių diskursas yra dominuojantis tarptautinėje politikoje.

Besivystančiojo pasaulio valstybių atveju tai nulemia, kad jų tapatybė yra kuriama per išsivysčiusių valstybių diskursą. Tai, ką postkolonialistai laiko Aš/mes ir Kitas/Kiti tapatybine skirtimi, diskurso analizėje atsiskleidžia kaip tam tikra priešprieša, kurią įmanoma suprasti tik ją atskleidus vyraujančią diskursą. Jacqueso Derrida teigimu, būtent dekonstrukcija leidžia tekste rasti binarinių opozicijų logiką, pavyzdžiui, „gėris-blogis“, „draugas-priešas“, „Vakarai-Rytai“⁵⁵. Nors tokia priešprieša gali atrodyti savaime suprantama, tekstuose ar politiniame diskurse ji nėra tokia akivaizdi. Būtent diskurso atskleidimas, leidžia įsigilinti į tekstus ir išanalizavus juose naudojamas sąvokas, kuriomis apibrėžiami skirtingi subjektai, rasti priešpriešą. Derrida aprašyta dekonstrukcija gali būti suprantama kaip „dvigubas skaitymas“, pirmąkart skaitant ir siekiant suprasti dominuojančią teksto interpretaciją, koncepciją ir argumentus, tuo tarpu, skaitant antrąkart gilinantis į slopinamas, tekste atmetamas ir nedominuojančias interpretacijas⁵⁶. Tokia teksto interpretacija, siekiant pažvelgti ne tik į kalbėtojo ar autoriaus mintį, bet ir tai, kas slypi už jos, leidžia ne tik suvokti platesnį kontekstą, bet ir suprasti ko siekiama, pasitelkiant naratyvus ar diskursą. Todėl tekste svarbiau yra ne dominuojanti teksto autoriaus mintis, o santykis tarp dviejų interpretacijų, anot Derrida, papildantis tekstą tuo, ko trūksta dominuojančioje kalboje bei sąvokose⁵⁷. Būtent todėl, pasitelkus diskurso analizę, bus siekiama analizuojant Macrono pasisakymus, besivystančiojo pasaulio valstybių atžvilgiu, bus siekiama ne tik atskleisti dominuojantį diskursą, bet ir atsižvelgti į istorines ar kultūrines aplinkybes bei į besivystančių valstybių diskursą bei jų pačių tapatybinį apibrėžimą.

⁵³ Phillip Darby, A.J. Paolini. „Bridging International Relations and Postcolonialism“. *Alternatives: Global, Local, Political*, 19(3), 1994, p.385

⁵⁴ Michel Foucault, *Discipline and Punish : the Birth of the Prison*. New York :Vintage Books, A Division of Random House, 1991, p.194

⁵⁵ Evaldas Nekrašas, „Pozityvizmo ir postpozityvizmo ginčas socialiniuose moksluose“. *Politologija* 57 (1), 2010, p.92

⁵⁶ Lotar Rasiński. „The idea of discourse in poststructuralism: Derrida, Lacan and Foucault.“, *Contemporary-Leaning-Society*, 2011, p.12

⁵⁷ Ibid, p.12-13

Diskurso analizė siekia paaiškinti vyraujančią diskursą, pasitelkdama žodžių, tekstų bei sąvokų analizę ir ieškodama tarp jų panašumų ar dėsnių. Analizės tikslas yra atrasti tam tikrus dėsningumus, taisykles, reguliarumus, tvarką arba lūžius, priešpriešas, atsiremiant į ontologines, epistemologines ir metodologines prielaidas⁵⁸. Šiame bakalauro darbe bus ieškoma dėsnių ir reguliarumų, įsigilinant į Prancūzijos prezidento Emmanuelio Macrono kalbas bei siekiant jose surasti pasikartojančias sąvokas bei naratyvus.

2.1. Diskurso analizė: Prancūzijos atvejis

Bakalauro darbe, pasitelkus diskurso analizės metodą, bus analizuojamos Prancūzijos prezidento Emmanuelio Macrono kalbos. Siekiant apibrėžti tyrimo imtį, bei atsižvelgiant į ribotą tyrimo apimtį, analizei buvo pasirinktos kelios E. Macrono kalbų rūšys. Visų pirma, bakalauro darbo analizei pasirinktos kasmetinės E. Macrono kalbos Ambasadorių konferencijoje. Ši konferencija yra svarbiausias Prancūzijos diplomatų susirinkimas, suteikiantis galimybę prezidentui bei užsienio reikalų ministrui iškomunikuoti tarptautinės politikos gaires⁵⁹. Kadangi bakalauro darbe siekiama suprasti, koks diskursas naudojamas bei kokios besivystančių valstybių tapatybės kuriamos, šios kalbos suteikia galimybę atskleisti, koks diskursas naudojamas kasmet apibrėžiant svarbiausius Prancūzijos užsienio politikos iššūkius ir sritis. Be to, tai suteikia galimybę įsigilinti, kaip kito prezidento diskursas, kalbant tame pačiame renginyje, tik kitais metais. Analizuojant Macrono kalbas, pasakytas kasmet nuo jo kadencijos pradžios, išskyrus tuo metus, kai Ambasadorių konferencija neįvyko dėl Covid-19 pandemijos, bus siekiama suprasti, ar kito Prancūzijos prezidento diskursas, kaip bėgant metams keitėsi buvusių kolonijų tapatybės Macrono kalbose bei kokia per jas buvo kuriama pačios Prancūzijos tapatybė.

Be to, bakalauro darbo analizei pasirinktos ir tos Macrono kalbos, kuriomis siekiama apibrėžti jo politiką Afrikos valstybių atžvilgiu. Tad bus analizuojama didžiausią įtaką tarpvalstybiniam santykiams turėjusios kalbos, kuriomis siekta apibrėžti naują santykį tarp Prancūzijos ir buvusių jos kolonijų.

Viena iš tokių kertinių kalbų, kuria siekta atskleisti kintantį santykį su Afrikos valstybėmis bei apibrėžti naują Prancūzijos tarptautinės politikos etapą besivystančių valstybių atžvilgiu yra E.

⁵⁸ Agnė Girkontaitė, „Struktūros ir veikėjo santykis diskurso analizėje“, *SMV*, vol. 42, no. 1, 2018, p.49

⁵⁹ Campus France, Conference of ambassadors: strength, influence and independence of France, žiūrėta 2024m. balandžio 12d., iš <https://www.campusfrance.org/en/conference-of-ambassadors-strength-influence-and-independence-of-france>

Macrono kalba pasakyta jo pirmosios kadencijos pradžioje, Ouagadougou universitete, Burkina Faso⁶⁰. Ši kalba tampa itin svarbi siekiant atskleisti Macrono diskursą besivystančių Afrikos valstybių atžvilgiu ne tik todėl, kad tai yra pirmoji jo kalba skirta Prancūzijos ir jos buvusių kolonijų santykiams, bet ir todėl, kad ja buvo siekiama pradėti naują strateginę bendrystę. Pastebima, kad Macronui kadencijos pradžioje Afrika buvo svarbus strateginis regionas, kuriame tikėtasi kurti naujas partnerystes bei pradėti naują Afrikos ir Prancūzijos santykių etapą⁶¹. Būtent todėl, kad šioje kalboje pirmąkart išryškėjo Macrono diskursas buvusių kolonijų atžvilgiu, ši kalba tampa itin svarbi bakalauro darbo analizei, siekiant suprasti, kokį diskursą, savo kadencijos pradžioje jis naudojo kalbėdamas apie šių valstybių tapatybes ir jų santykį su Prancūzija.

Kita strategiškai svarbi Macrono kalba, leidžianti išanalizuoti kaip kito prezidento diskursas, yra 2023 metų kalba, kurioje pristatoma nauja Prancūzijos strategija Afrikai⁶². Nepaisant to, kad naują požiūrį į tarpvalstybinius santykius su buvusiomis kolonijomis Macronas pristatė dar savo pirmosios kadencijos pradžioje, politinės aplinkybės, augančios antiprancūziškos nuotaikos bei būtinybė atitraukti Prancūzų karines pajėgas iš kai kurių bazių Afrikoje, privertė Prancūziją dar kartą persvarstyti savo požiūrį į Afriką. Tad ši kalba labai skiriasi nuo tos, kuri buvo pasakyta pirmosios Macrono kadencijos pradžioje, o pakitęs Prancūzų diskursas parodo būtinybę keisti išsivysčiusios valstybės politiką besivystančių valstybių atžvilgiu⁶³.

Per savo prezidentavimo laikotarpį, Macronas du kartus pristatė savo kintančią politiką Afrikos atžvilgiu. Be to, jo kasmetinėse kalbose, sakomose Ambasadorių konferencijose, kiekvienais metais Afrikos regionui buvo skiriamas didelis dėmesys. Būtent todėl, yra itin svarbu įsigilinti į prezidento diskursą, siekiant atskleisti, kaip jo kalbose buvo vaizduojamos Afrikos valstybės bei suprasti, ar jo kuriamos šių valstybių tapatybės kito skirtingų metų kalbose, susidarius skirtingoms politinėms aplinkybėms.

Atliekant analizę, duomenys buvo kategorizuojami pagal teorinius aspektus. Išnagrinėjus postkolonializmo teoriją ir išskyrus Aš/Mes ir Kitas/Kiti tapatybinę skirtį, hierarchiją tarptautinėje sistemoje bei tai, kad išsivysčiusių valstybės gali kurti besivystančių valstybių tapatybes, duomenys buvo skirstomi būtent į šias kategorijas ir toliau analizuojama jose. Analizės metu pastebėjus tam tikrus

⁶⁰ Emmanuel Macron, „Emmanuel Macron’s speech at the University of Ouagadougou“, *Elysee*, 2017, žiūrėta 2024m. balandžio 15d., iš <https://www.elysee.fr/en/emmanuel-macron/2017/11/28/emmanuel-macrons-speech-at-the-university-of-ouagadougou>

⁶¹ Corentin Cogen., p.3

⁶² Emmanuel Macron, „Address by the President of the Republic before his visit to Central Africa“, *Elysee*, 2023, žiūrėta 2024 balandžio 15d., iš

<https://www.elysee.fr/admin/upload/default/0001/14/b82f94d08c0eaa3ccff5cc60e3433b373f66d5f4.pdf>

⁶³ Martina Schwikowski, „President Macron visits Africa with a new strategy“, *DW*, 2023, žiūrėta 2024m. balandžio 16d., iš <https://www.dw.com/en/frances-president-macron-visits-africa-with-a-new-strategy/a-64850467>

ryšius ir tendencijas, buvo papildomai išskiriamos kategorijos, leidžiančios geriau įsigilinti į dominuojančius aspektus bei jų skirtumus, pavyzdžiui, atskiriant analizuojant hierarchijos vaidmenį kariniame, politiniame bei ekonominiame diskurse.

3. Atvejo analizė

Remiantis postkolonializmo teorija, E. Macrono diskursas analizuojamas pagal išskirtus teorinius aspektus. Analizės metu bus siekiama atskleisti ar prezidento kalbose yra daroma Aš/Mes ir Kitas/Kiti tapatybinė skirtis bei kaip ji yra kuriama. Taigi, bus gilinamasi į sąvokas, kuriomis yra apibrėžiamos besivystančios Afrikos valstybės bei per jas, pati Prancūzija.

Taip pat atliekant analizę, bus bandoma atskleisti ar Macrono kalboms yra būdingas naratyvas, pabrėžiantis hierarchinį santykį tarp Prancūzijos ir besivystančių valstybių. Kadangi analizės metu buvo analizuojamos kalbos, kuriose didelis dėmesys skiriamas ekonominei, humanitarinei pagalbai besivystančioms valstybėms, tarptautiniam bendradarbiavimui ir ryšių stiprinimui bei Prancūzijos kariuomenės buvimui šiose valstybėse, analizės metu buvo siekiama įsigilinti, kaip vaizduojamas toks įsitraukimas, ar naudojamas diskursas leidžia teigti, kad kuriant naratyvus, juntamas hierarchinis santykis tarp šių valstybių.

Be to, bus analizuojama kokia Macrono diskurse yra kuriama besivystančių valstybių tapatybė ir per ją pačios Prancūzijos tapatybė.

3.1. Aš/Mes ir Kitas/Kiti tapatybinė skirtis

3.1.1. Aš/Mes ir bendrumo paieškos

Postkolonialistai analizuodami politinį diskursą, išskiria Aš/Mes ir Kitas/Kiti skirtį, kuri turi aiškią binarinę logiką, leidžiančią lengvai atskirti teigiamą sąvoką nuo neigiamos, kai Kitas/Kiti dažniausiai yra vaizduojami neigiamai, taip per kitą save apibrėžiant teigiamai. Būtent todėl, analizės metu, E. Macrono kalbose taip pat buvo gilinamasi į įvardžius bei sąvokas, kuriomis apibrėžiamos Afrikos valstybės bei Prancūzija arba visas išsivystęs pasaulis.

Analizės metu buvo pastebėta, kad kalbose itin dažnai vyrauja įvardis „mes“, naudojamas daug dažniau nei „aš“ ar kitas/kiti. Šis įvardis „mes“ dažniausiai yra naudojamas apibūdinti pačią Prancūziją, apibūdinant jos veiksmus regione, siekius ar tikslus. Tad įvardis naudojamas dažniausiai

suabsoliutinant veiksmus bei priskiriant juos visai Prancūzijai, pavyzdžiui, „Mes vykdėme politiką...“⁶⁴ arba „Mes turime skatinti augančią Afrikos Sąjungos galią“⁶⁵. Tokie dažniausi įvardžio „mes“ panaudojimo atvejai, dažniausiai susiję su jau realiais Prancūzijos veiksmais buvusiose kolonijose arba planais, kuriuos bus siekiama įgyvendinti ateityje, pastebimi visose analizuotose kalbose, nepaisant to, kad jos buvo sakomos skirtingais laikotarpiais bei skirtingų įvykių kontekste.

Kita vertus, analizės metu pastebėta, kad įvardis „Mes“ tiesiogiai naudojamas ir kalbant apie tai, ką postkolonializmo teorija įprastai apibrėžia kaip priešingybę – Kita/Kitus, tai yra Afrikos valstybes. Remiantis teorija, būtų galima daryti prielaidą, kad politinėse kalbose, turėtų būti aiškiai juntama Aš/Mes ir Kitas/Kiti skirtis, visgi, pats Macronas dar 2017 metais, sakydamas kalbą savo pirmojoje Ambasadorių konferencijoje pabrėžė, kad: „Prancūzija negali būti postkolonijine valstybe, balansuojančia tarp silpnėjančios politinės lyderystės ir nesveiko atgailavimo; Afrikos šalys bus pagrindiniai mūsų partneriai“⁶⁶. Viena vertus, akivaizdu, kad dėl bendros, skaudžios istorijos, kalbant apie Afrikos valstybes, Prancūzijos lyderiai negali išvengti kolonializmo temos. Kita vertus, šiuo atveju, Macronas, nors ir primena apie bendrą praeitį, akcentuoja naują, partneryste grįstą santykį, kuriame praeitis nėra sureikšminama. Visgi, kalbėti apie praeitį yra nevengiama, pripažįstama, kad ji neretai buvo skaudi, bet diskurse jaučiamas siekis akcentuoti teigiamus dalykus, pabrėžiančius bendrystę: „Prancūzija palaikė [...] istorinius santykius su Afrika, kupinus kentėjimo ir skausmo, bet taip pat neretai brolystės ir tarpusavio pagalbos“⁶⁷. Taigi, prezidento diskurse, istorinis laikotarpis, turėjęs aiškų galios santykį ir Aš/Mes ir Kitas/Kiti skirtį, yra pasitelkiamas kaip būdas pabrėžti naują bendrystę kuriamą santykį.

Partnerystės aspektas bei Prancūzijos ir Afrikos valstybių sugretinimas juntamas ne tik pirmojoje jo kalboje, bet ir visose kitose nagrinėtose kalbose: „tai yra iššūkis, kurį mes turime įveikti kartu“⁶⁸, „Be Afrikos, mes nelaimėsime mūsų [...], mes niekada nesugebėsime sukurti naujų bendradarbiavimo projektų ir aljansų“⁶⁹, „su šia valia, kursime partnerystę kaip lygūs“⁷⁰. Prancūzijos prezidento kalbose,

⁶⁴ Emmanuel Macron, „Speech by the President of the Republic at the Conference of Ambassadors 2023“, *Elysee*, 2023, žiūrėta 2024m. balandžio 20d., p. 18, iš

<https://www.elysee.fr/admin/upload/default/0001/15/68ca793aaf44c90fd79cbf1bc3a234e71c3e1d57.pdf>

⁶⁵ Emmanuel Macron, „Speech by President Emmanuel Macron - Ambassadors' Conference 2018“, *France Diplomacy*, 2018, žiūrėta 2024m. balandžio 26d., iš <https://www.diplomatie.gouv.fr/en/the-ministry-and-its-network/news/ambassadors-week/ambassadors-week-edition-2018/article/speech-by-president-emmanuel-macron-ambassadors-conference-2018>

⁶⁶ Emmanuel Macron, „Speech by President E. Macron for a global french diplomacy“, *Permanent mission of France to the United Nations in New York*, 2017, žiūrėta 2024m. balandžio 22d., iš <https://onu.delegfrance.org/Speech-by-President-E-Macron-for-a-global-french-diplomacy>

⁶⁷ Emmanuel Macron, „Emmanuel Macron's speech at the University of Ouagadougou“, p.2

⁶⁸ Ibid, p.8

⁶⁹ Emmanuel Macron, „Speech by President Emmanuel Macron - Ambassadors' Conference 2018“

gausu skatinimo stiprinti tarpvalstybinį bendradarbiavimą, pasireiškiantį per finansinius, vystymosi, migracijos ar jaunų žmonių įtraukimo projektus. Tai parodo ne tik Prancūzijos siekį ir toliau aktyviai palaikyti tarptautinius santykius su buvusiomis kolonijomis bei neprarasti savo įtakos regione, bet ir atskleidžia, kad būtent šiuo aspektu, pasitelkiant tokias sąvokas kaip „mes“, „kartu“, „partneriai“ siekiama parodyti valstybes kaip lygiavertes. Visgi, kalbose naudojami partnerystės bei lygiavertiškumo naratyvai, nebūtinai gali būti suprantami, kaip Aš/Mes ir Kitas/Kiti skirties išnykimas. Pavyzdžiui, kritikai teigia, kad žodžio „partnerystė“ naudojimas, kalbant apie vystymosi projektus, yra būdas išstumti Europietišką paternalizmą, bet pačios sąvokos vartojimas nekeičia to, kad juntami aiškūs galios santykiai tarp valstybių⁷¹.

Be partnerystės aspekto, analizuojant kalbas pastebimas siekis pristatyti valstybių tarpusavio santykius dar glaudžiau, pasitelkiant draugystės naratyvą. Pavyzdžiui, Macrono kalboje 2017 metais, kurioje jis pirmąkart tapęs prezidentu pristatė savo požiūrį į Afriką, buvo pabrėžta, kad „daugiau nebėra Prancūzijos politikos Afrikos atžvilgiu! Yra politika, kurią mes galime vykdyti, yra draugai, yra žmonės su kuriais sutinkame, ir su kuriais ne“⁷². Pastebima, kad toks politikos Afrikos atžvilgiu nebuvimas yra naratyvo nuo kitų, ankstesnių Prancūzijos prezidentų kismas, pabrėžiantis Macrono norą iš naujo sukurti tarpvalstybinius santykius ir pradėti naują bendradarbiavimo erą⁷³. Tai ne tik parodo prezidento siekį reformuoti santykius, bet ir naudojant kitokį diskursą nei jo pirmtakai, pabrėžti ne tik partnerystės ar bendradarbiavimo santykį, bet ir draugystę.

Taip pat Macrono kalbose neapsiribojama partnerystės ar draugystės naratyvais, neretai yra siekiama susitapatinti su Afrikos valstybėmis, taip akcentuojant bendrumo ar vienodumo naratyvą. Pavyzdžiui, kalbose yra pabrėžiama bendra ateitis: „Afrika yra [...] žemynas, kuriame susiklostys dalis mūsų bendros ateities“⁷⁴. Taip pat pabrėžiama ne tik bendra ateitis, bet ir bendrumas, nulemtas praeities arba dabarties. Pavyzdžiui, pasitelkiant migracijos aspektą teigiama, kad „Esame karta, kurios likimai susipynę [...], nes turime bendrą istoriją, nes mūsų tėvai, broliai, o kartais ir vaikai pasirinko keliauti per žemynus ir vandenynus“, „jie (*Prancūzijos jaunimas*) klauso mūsų, kai kalbame apie Afriką, nes mes jiems kalbame apie juos pačius. Prancūzijos jaunimas iš dalies yra senegaliečiai, Dramblio Kaulo Kranto, Gvinėjos, Burkinabės, Nigerijos, Malio gyventojai. [...] Taigi, kai kalbu su jumis apie jus, taip

⁷⁰ Emmanuel Macron, „Speech by the President of the French Republic at the conference of ambassadors 2022“, *Elysee*, 2022, žiūrėta 2024m. balandžio 25d., iš <https://www.elysee.fr/en/emmanuel-macron/2022/09/01/speech-by-the-president-of-the-french-republic-at-the-conference-of-ambassadors-1>

⁷¹ Patricia Noxolo. „Claims: A postcolonial geographical critique of ‘partnership’ in Britain’s development discourse.“, *Singapore Journal of Tropical Geography* 27.3, 2006, p. 257

⁷² Emmanuel Macron, „Emmanuel Macron’s speech at the University of Ouagadougou“, p.8

⁷³ Corentin Cohen, p.2

⁷⁴ Emmanuel Macron, „Emmanuel Macron’s speech at the University of Ouagadougou“, p.1

pat kalbu ir apie save“⁷⁵. Šis persipynusio bendrumo aspektas, paminėtas kalboje pristatant naują Prancūzijos santykį su Afrika 2017 metais, atkartojamas ir strategijos pristatymo kalboje 2023 metais, kuri buvo nulemta augančių antiprancūziškų nuotaikų: „Ši nauja partnerystė bus sėkminga, jei pripažinsime Prancūzijoje esančią afrikietiško dalį“⁷⁶. Taigi, pastebima, kad norint pabrėžti glaudžius santykius su Afrikos valstybėmis, pasitelkus diskursą, yra kuriamas tapatumo bei bendrumo naratyvas, siekiant parodyti ne tik bendrą valstybių istoriją, bet ir susipynusius jų gyventojų likimus.

Nors analizės metu pastebėta, kad bendros tapatybės naratyvas labiau būdingas kalboms, kurių auditorija yra Afrikos valstybės bei jų gyventojai, siekiant pabrėžti bendrumą ir skatinti bendrystę, bendrumo aspektas yra randamas ir metinėse Macrono kalbose ambasadoriams: „Prancūzija turi dalelę Afrikos savyje, nes šio žemyno kovotojai gelbėjo mūsų šalį ir mūsų laisvę“⁷⁷. Visgi, gerokai dažniau kalboms sakytos Ambasadorių konferencijose yra būdingas buvusių kolonijų kaip strateginių partnerių ar draugių naratyvas.

Taigi, analizuotose Prancūzijos prezidento kalbose pastebima, kad neretai postkolonializmo išskiriama tapatybinė Aš/Mes ir Kitas/Kiti skirtis, diskurse yra keičiama naratyvais, siekiančiais pabrėžti bendrumą bei vienodumą, taip norint parodyti valstybes kaip lygiavertes partneriais, kurių santykiai nėra grįsti hierarchija. Tam Macrono diskurse yra pasitelkiamos tokios vienijančios sąvokos kaip „partneriai“, „draugai“ ar netgi „brolybė“.

3.1.2. Kitas/Kiti ir binarinės opozicijos diskursas

Nepaisant to, kad Macrono diskurse daug dažniau juntamas vienijimo aspektas, pasitelkiant bendrumą ir partnerystę akcentuojančias sąvokas, kalbose galima pastebėti ir Kitas/Kiti tapatybinės skirties naudojimą. Ši skirtis tarp Aš/Mes ir Kitas/Kiti yra juntama neigiamame kontekste, kuriame atskleidžiami šalių tarpusavio skirtumai.

Vienas iš tokių pavyzdžių aptinkamų kalbose yra Covid-19 pandemija ir kovojimas su ja. Nepaisant to, kad yra pabrėžiamas bendradarbiavimo su Afrikos valstybėmis aspektas, prezidentas taip pat palygina šias valstybes su išsivysčiusiomis, atskleisdamas jų skirtumus: „Kartu su keliais Europos partneriais dirbome su Afrikos valstybėmis, kurios, kaip ir mes, nukentėjo nuo pandemijos, tačiau buvo dar labiau pažeidžiamos.“⁷⁸. Nors yra kuriamas bendradarbiavimo, kovojant su bendra problema

⁷⁵ Ibid, p.2

⁷⁶ Emmanuel Macron, „Address by the President of the Republic before his visit to Central Africa“, p. 9

⁷⁷ Emmanuel Macron, „Conference of ambassadors - Speech by Mr. Emmanuel Macron, President of the Republic 2019“, *France Diplomacy*, 2019, žiūrėta 2024m. balandžio 26d., iš

<https://basedoc.diplomatie.gouv.fr/vues/Kiosque/FranceDiplomatie/kiosque.php?fichier=bafr2019-08-28.html#Chapitre6>

⁷⁸ Emmanuel Macron, „Speech by the President of the French Republic at the conference of ambassadors 2022“

naratyvas, kalboje taip pat pabrėžiama skirtis tarp išsivysčiusių ir besivystančių valstybių, kurios yra laikomos trapesnėmis.

Tapatybinės skirties naratyvas Macrono kalbose yra aptariamas per postkolonializmui būdingą Šiaurės – Pietų polių pasidalijimą. Visgi, diskurse siekiama ne pabrėžti šių dviejų tapatybių skirtumus, o kaip tik vienyti akcentuojant, kad toks susiskaldymas nebetinkamas šiandienos tarptautinei politikai. „Tęsdami ir spartindami jau pradėtą darbą, galime užkirsti kelią besiformuojančiai priešpriešai tarp Vakarietiškos Šiaurės ir Globalių Pietų, kurie kaip teigiama, nebėra vienijami bendros vizijos⁷⁹. Be to, diskurse aptariama ne tik skirtis tarp išsivysčiusių ir besivystančių valstybių, bet ir tarpusavio skirtumai tarp Afrikos valstybių: „barjerai tarp prancūzakalbės ir anglakalbės Afrikos, tarp Šiaurės ir Subsacharinės, tarp prancūzakalbės ir portugališkai kalbančios Afrikos - visi šie barjerai yra dirbtiniai, jie tik tam tikru mastu primeta mums praeitį, nuo kurios turime atsitraukti“⁸⁰. Taigi, ir tarpusavio skirtumai tarp Afrikos valstybių, ir postkolonialistinė skirtis tarp dviejų priešingybių, yra naudojami Prancūzijos prezidento diskurse. Visgi, šiais naratyvais siekiama ne pabrėžti tarpusavio skirtumus, o aiškiai parodyti, kad tokios binarinės opozicijos nebėra tinkamos šiandienos politiniame diskurse.

Taip pat Aš/Mes ir Kitas/Kiti skirtis atskleidžiama politiniame diskurse, kalbant apie išsivysčiusių valstybių visuomenių gyvenimo būdą ar propaguojamas vertybes, kurios nebūtinai yra būdingos besivystančioms šalims. Pavyzdžiui, vizito Burkina Fase metu, kalbėdamas apie lyčių lygybę, Macronas pabrėžė skirtį tarp Prancūzijos ir Afrikos valstybių, užtikrinant moterų galimybę rinktis: „Taigi užduokite sau klausimą: kai viena moteris turi 7, 8, 9 vaikus, ar esate visiškai tikri, kad kiekvienu atveju, kiekvienoje šeimoje tai buvo moters pasirinkimas? Mano šalyje yra šeimų, kurios taip pasirinko, [...] ir tai yra jų pasirinkimas, ir tai yra puiku, [...] . Ir ne man spręsti apie Afrikos šeimas ir Afrikos moteris, bet noriu būti tikras, kad visoje Afrikoje tai yra kiekvienos konkrečios moters pasirinkimas“⁸¹. Tad nors Macronas savo pasisakymu siekė pabrėžti lyčių lygybę ir moterų teisės į apsisprendimą svarbą, jame juntamas ir aiškus postkolonialistinis Aš/Mes ir Kitas/Kiti diskursas. Šiuo atveju Kitas/Kiti yra besivystančios valstybės, kuriose kitaip nei Prancūzijoje, prezidento nuomone, ne visada yra užtikrinama moterų pasirinkimo galimybė. Galima teigti, kad taip kuriamas ne tik besivystančių valstybių naratyvas, bet ir pasitelkiant jį, Prancūzijos įvaizdis konstruojamas kaip priešingybė, taip yra „civilizuotos“ ar žmogaus teises vertinančios šalies.

Šis Aš/Mes ir Kitas/Kiti skirties pabrėžimas susilaukė kritikos, kadangi kitais metais, sakydamas kalbą Ambasadorių konferencijoje Prancūzijoje, Macronas dar kartą grįžo prie šios temos bei

⁷⁹ Emmanuel Macron, „Address by the President of the Republic before his visit to Central Africa“, p. 5

⁸⁰ Emmanuel Macron, „Emmanuel Macron’s speech at the University of Ouagadougou“, p.7

⁸¹ Ibid, p.7

patvirtinimo savo naratyvą apie moterų pasirinkimo svarbą, kuri anot jo, ne visada yra prieinama Afrikos valstybėse: „ten, kur demografinė situacija sparčiai auga ir vienai moteriai tenka septyni ar aštuoni vaikai, atsinaujina priverstinės santuokos, o mergaičių išsilavinimas prastėja. Parodykite man šalis, kuriose visos jaunos moterys renkasi turėti aštuonis ar devynis vaikus, parodykite man jas, prieš sakydami, kad kelti šį klausimą Paryžiuje yra neoimperializmo forma“⁸². Nors dar kartą pakartodamas savo naratyvą, prezidentas nebelygino išsivysčiusių ir besivystančio pasaulio, jo naudojamame diskurse, skatinančiame pažiūrėti į šias valstybes galima interpretuoti kaip tapatybinės skirties pabrėžimą. Be to, teiginys, kad jis yra kaltinamas „neoimperializmu“ parodo, kad tokie teiginiai yra suprantami kaip išlikusios kolonialistinės praktikos, pabrėžiančios tapatybinius skirtumus tarp valstybių. Nors pats prezidentas pamini, kad buvo kaltinamas „neoimperializmu“, jis šį teiginį savo diskurse siekia paneigti, teigdamas, kad jam pritaria ir besivystančių valstybių lyderiai: „buvau ne kartą užsipultas, kai [...] aptariau šį klausimą, tačiau patys Afrikos lyderiai drąsiai ėmėsi šios temos ir pozicijos ir ją sprendžia“⁸³. Taigi, galima pastebėti, kad Aš/Mes ir Kitas/Kiti tapatybinė skirtis Macrono diskurse pastebima kalbant apie vertybinius ar visuomenės gyvenimo būdo skirtumus.

Tokių išsivysčiusioms valstybėms būdingų vertybių kaip lyčių lygybė skatinamas juntamas ne tik moterų teisės į apsisprendimą, bet ir švietimo klausime: „jei Afrika, o kartu su ja ir Prancūzija, nori sėkmingai dalyvauti pasauliniuose pokyčiuose, privalome mokytis ir šviesti visus, privalome šviesti mergaites, privalome turėti mergaites ir moteris, kurios būtų laisvos - laisvos rinktis“⁸⁴. Nors mergaičių ir moterų švietimo užtikrinimas yra skatinamas toje pačioje kalboje, kaip ir moterų teisė į apsisprendimą susilaukti vaikų, čia nebedaroma aiški skirtis tarp besivystančių ir išsivysčiusių valstybių. Kaip būdinga daugeliui Macrono kalbų, išsilavinimo klausimu taip pat yra pabrėžiamas Afrikos ir Prancūzijos bendradarbiavimas kaip faktorius, nulemsiantis bendrą sėkmę. Be to, kalbant apie švietimą, ne tik nedaroma aiški skirtis tarp valstybių, bet ir pabrėžiama, kad jos susiduria su panašiomis problemomis: „Aš su nerimu stebiu, kaip vis daugiau mergaičių meta mokyklas, kartais tam tikruose mano šalies regionuose, ir kartais tam tikrose Afrikos šalyse“⁸⁵.

Taigi, išanalizavus Aš/Mes ir Kitas/Kiti tapatybinę skirtį Macrono kalbose, pastebima, kad kalbose, gerokai dažniau yra siekiama suvienyti valstybes, pabrėžti jų bendrumą bei partnerystę. Būtent todėl, neretai į Aš/Mes apibūdinančias sąvokas įtraukiamos ir besivystančios valstybės, taip nedarant aiškios tapatybinės skirties. Visgi, Macrono kalbose taip pat galima rasti ir Aš/Mes ir Kitas/Kiti skirties

⁸² Emmanuel Macron, „Speech by President Emmanuel Macron - Ambassadors' Conference 2018“

⁸³ Ibid

⁸⁴ Emmanuel Macron, „Emmanuel Macron's speech at the University of Ouagadougou“, p.7

⁸⁵ Ibid, p.7

pavyzdžių. Tokia tapatybinė skirtis atsiranda kalbant apie valstybių skirtumus žmogaus teisių srityje bei atskleidžia išsivysčiusių valstybių pranašumą, lyginant jas su besivystančiomis.

3.2. Hierarchinis santykis tarp išsivysčiusių ir besivystančių valstybių

Postkolonializmo teorija teigia, kad net ir iširus kolonijoms tarp buvusių imperijų ir jų kolonizuotų valstybių yra juntamas hierarchinis galios santykis, aiškiai apibrėžiantis stipresnę ir silpnesnę valstybę, kuri vis dar yra priklausoma nuo stipresnės. Būtent todėl, analizuojant Macrono kalbas buvo siekiama įsigilinti į galios santykį, bei suvokti kaip jis atskleidžiamas prezidento kalbose.

3.2.1. Hierarchinis santykis kariniame aspekto

Vienas iš aspektų, kuriame Macrono kalbose atskleidžiamas hierarchinis santykis tarp valstybių yra karinės paramos bei įsikišimo klausimas. Tai galima paaiškinti tuo, kad pastaraisiais metais Prancūzija buvo kaltinama kišimusi į valstybių saugumo situaciją, o jos dislokuotos pajėgos buvo priverstos palikti ne vieną besivystančią valstybę. Būtent todėl, kalbėdamas apie Prancūzijos kariuomenės indėlį Macronas yra linkęs ne tik palaikyti ginkluotojų pajėgų veiksmus, bet ir pagrįsti jų būtinybę ir indėlio svarbą: „be mūsų ginkluotojų pajėgų Malis šiandien nebebūtų suvereni valstybė su teritoriniu vientisumu, nes jame bandė įsitvirtinti kalifatas“⁸⁶. Šis naratyvas pasikartoja ir 2023 metų kalboje, kuriame prancūzų kariuomenė taip pat pristatoma kaip faktorius, nulėmęs valstybių išlikimą: „2013 m. Prancūzija įsikišo, nes to paprašė valstybės, nes jos tiesiog buvo skaldomos. Jei Prancūzija nebūtų veikusi, [...] šiandien nebekalbėtume apie Malį, Burkina Fasą ar Nigerį. Šių valstybių su dabartinėmis sienomis nebebūtų. Galiu tai tvirtai pasakyti“⁸⁷. Viena vertus, taip šiose kalbose yra ne tik pagrindžiamas Prancūzijos kariuomenės veiksmų būtinumas, siekiant apsaugoti valstybes, bet ir parodoma karinės galios viršenybė, kadangi, teigiant, kad būtent išsivysčiusios valstybės veiksmai leido išlaikyti valstybingumą.

Visgi, būtina atsižvelgti, kad toje pačioje kalboje, pasakytoje 2022 metais, po to, kai Prancūzija buvo priversta trauktis iš Malio dėl blogėjančių santykių po kelių valdžios perversmų ir augančios Rusijos įtakos valstybėje, pabrėžiama ir pačių besivystančių valstybių apsisprendimo svarba⁸⁸. „Suvereni valstybė nebenorėjo mūsų, taip pastatydama mus į nesaugią padėtį, nebenorėjo kovoti su

⁸⁶ Emmanuel Macron, „Speech by the President of the French Republic at the conference of ambassadors 2022“

⁸⁷ Emmanuel Macron, „Speech by the President of the Republic at the Conference of Ambassadors 2023“, p.10

⁸⁸ Aljazeera, *Last French troops leave Mali, ending nine-year deployment*, 2022, žiūrėta 2024m. balandžio 25d., iš <https://www.aljazeera.com/news/2022/8/16/last-french-troops-leave-mali-ending-nine-year-deployment>

terorizmu⁸⁹. Nors ir pabrėžiama, kad Prancūzija Malyje siekė kovoti su teroristais, taip prisidedant prie tarptautinės tvarkos užtikrinimo, tuo pačiu hierarchinis ryšys paneigiamas teigiant, kad pasitraukimas įvyko gerbiant suverenios valstybės sprendimą.

Suverenių valstybių naratyvas pasitelkiamas ir 2023 metų Ambasadorių konferencijos kalboje. Nepaisant to, kad joje kaip ir prieš metus pabrėžiamas suverenios valstybės naratyvas, šįkart toks besivystančių valstybių apibūdinimas yra naudojamas pagrindžiant Prancūzijos kariuomenės įsitraukimą į regioną: „Turime saugumo įsipareigojimų, nes buvo ir tebėra terorizmo pavojus, ir todėl, kad suverenios valstybės prašo joms padėti“⁹⁰.

Taigi, analizuojant Prancūzijos karinį įsitraukimą į regioną galima pastebėti, kad vyrauja stiprios Prancūzijos kariuomenės naratyvas, o diskurso pagalba siekiama pagrįsti Prancūzijos veiksmų būtinumą. Diskurso analizė atskleidžia, kad Prancūzijos kariuomenė vaizduojama ne vien tik kaip stipri karinė galia, bet ir kuriamas naratyvas, teigiantis, kad būtent Prancūzijos pajėgos yra atsakingos už valstybių suverenumo išsaugojimą. Visgi, kalbose galima pastebėti, kad taip pat yra pabrėžiama pagarba valstybių suverenumui ir jų sprendimams, be kurių neįmanomas Prancūzijos pajėgų buvimas šalyje. Taip pat analizė atskleidžia, kad daugiausiai dėmesio Prancūzijos karinėms pajėgoms prezidento diskurse skiriama pastaraisiais metais, pradėjus pristėti valstybių tarpusavio santykiams. Tai galima paaiškinti tuo, kad išvesdama savo pajėgas iš Malio, Prancūzija vis vien siekė sukurti stiprios karinės galios naratyvą.

3.2.2. Hierarchinis santykis ekonominiame bendradarbiavime

Kadangi išsivysčiusios valstybės besivystančioms valstybėms neretai padeda finansiškai, vykdo jose vystymosi projektus, o tarptautinės organizacijos reikalauja atitikti kriterijus, kad gauti finansavimą ar paramą, ekonominis bendradarbiavimas yra dar vienas aspektas į kurį būtina atsižvelgti, siekiant suprasti ar išsivysčiusių valstybių diskursui yra būdingas hierarchinis santykis.

Kalbėdamas apie Prancūzijos strateginius interesus Afrikoje, Macronas pabrėžia, kad priimant sprendimus dėl finansinės paramos „būtina atsisakyti vien geografinių prioritetų, kurie kuria atsparumą ir įprotį; galiausiai, suvalgyta duona greitai pasimiršta“⁹¹. Viena vertus, tai galima suprasti, kaip siekį pabrėžti, kad Prancūzijos parama besivystančioms valstybėms turi būti gerai apgalvota ir efektyvi. Kita vertus, toks santykis su Afrikos valstybėmis, apibrėžiamas per valstybes – donores ir valstybes – gaunančias finansinę paramą, kuria hierarchinį santykį.

⁸⁹ Emmanuel Macron, „Speech by the President of the French Republic at the conference of ambassadors 2022“

⁹⁰ Emmanuel Macron, „Speech by the President of the Republic at the Conference of Ambassadors 2023“, p.10

⁹¹ Ibid, p.19

Be to, hierarchinis santykis grindžiamas ir teigiant, kad „mes vykdėme politiką, kurios žmonės nematė, ir nežinojo, kad ji mūsų; jie mums nepadėjo“⁹², „jei mes šioms valstybėms neįrodysime, kad kasdien sprendžiame [...] problemas, jos galiausiai nuo mūsų atsiribos“⁹³. Tai, kad Macrono kalbose pabrėžiama besivystančių valstybių „nedėkingumas“ leidžia teigti, kad į besivystančias valstybes žiūrima kaip į hierarchiškai silpnesnes, manant, kad joms yra būtina išsivysčiusių valstybių pagalba, už kurią turi būti jaučiamas dėkingumas. Taip pat tai parodo, kad Prancūzijos vykdomos investicijos Afrikos valstybėse ar finansinė pagalba joms, yra suprantama kaip strateginė priemonė gerinti santykius su šiomis valstybėmis bei apsaugoti savo interesus, tad būtina, kad Afrikos visuomenės pasiektų informacija apie tai, kas vykdo šiuos projektus, taip siekiant pagerinti tarpusavio santykius. Toks naratyvas tampa ypač svarbus prastėjant tarpusavio santykiams: „matome, kad neo-imperialistiniai tinklai Afrikoje smarkiai manipuliuoja antiprancūziškomis nuotaikomis, tačiau taip pat yra daug vietų, kur niekas nežino, kad Prancūzija yra atsakinga už tam tikro projekto įgyvendinimą“⁹⁴.

Taigi, analizuojant diskursą, naudojamą kalbant apie ekonominius valstybių santykius, akivaizdu, kad jame vis dar juntamas hierarchinis santykis. Tai, kad prezidentas pabrėžia, kad Afrikos valstybių visuomenės privalo žinoti, kad joms teikia paramą parodo ir tai, kad finansinę išsivysčiusių valstybių paramą galima laikyti strategine priemone, skirti plėsti savo įtaką bei gerinti santykius su besivystančiomis valstybėmis.

3.2.3. Hierarchinis santykis politikoje

Taip pat analizuojant Macrono kalbas buvo siekiama atsižvelgti į tai, kaip apibūdinami politiniai procesai, vykstantys šiose valstybėse, siekiant suvokti, ar prezidento diskursui yra būdingas hierarchinis santykis bei bandymas įtakoti valstybių vykdomą politiką.

Kalbėdamas apie Afrikos valstybių visuomenes bei jų įsitraukimą į valstybės valdymą, Macronas referuoja į kolonialistinę praeitį ir pabrėžia, kad „esu iš kartos, kuri neateina ir nenurodo Afrikai, ką daryti ar ką reiškia teisinė valstybė, bet skatina jaunas Afrikos moteris ir vyrus, kurie nori prisiimti atsakomybę“⁹⁵, „Prancūzijos prezidento rolė nėra aiškinti Afrikos valstybėms kaip parengti konstituciją, surengti rinkimus ar turėti nepriklausomą opoziciją“⁹⁶, „Afrika nebėra Prancūzijos privatus rezervatas, Prancūzija turi pareigas, interesus, draugystes, kurias reikia kurti, puoselėti, stiprinti“⁹⁷. Tai, kad

⁹² Ibid, p.19

⁹³ Emmanuel Macron, „Speech by the President of the French Republic at the conference of ambassadors 2022“

⁹⁴ Emmanuel Macron, „Speech by the President of the Republic at the Conference of Ambassadors 2023“, p.19

⁹⁵ Emmanuel Macron, „Emmanuel Macron’s speech at the University of Ouagadougou“, p.2

⁹⁶ Ibid, p.6

⁹⁷ Emmanuel Macron, „Address by the President of the Republic before his visit to Central Africa“, p. 9

panašus naratyvas, pabrėžiantis tai, kad Prancūzija neturi teisės kištis į valstybių vidaus politiką, būdingas ir kalbai sakyta 2017 metais, ir kalbai sakyta 2023 metais, parodo, kad būtent politikos ir kišimosi į ją aspektu, Prancūzijos naratyvas liko nepakitęs. Be to, pabrėždamas, kad kolonialistiniai, hierarchija grįsti santykiai yra jau valstybių bendradarbiavimo praeityje, Macronas tuo pačiu primena, kad tarpusavio santykiai turi būti grindžiami palaikymu: „prezidento rolė turėtų būti palaikyti tuos, kurie kasdien dirba, kad demokratija ir teisinė valstybė būtų neįveikiamos“⁹⁸. Tad nors prezidentas, kalbėdamas apie besivystančių valstybių politinį gyvenimą pabrėžia istorinį kontekstą bei teigia, kad išsivysčiusios valstybės turėjo palaikyti, bet nesikišti, tuo pačiu jo diskursas pabrėžia išsivysčiusių valstybių vertybių – demokratijos ar teisinės valstybės svarbą.

Nors kalbose, nėra juntamas hierarchinis santykis kai yra kalbama apie valstybių vidaus politiką ar santvarką, galima pastebėti, kad galios santykis egzistuoja klausimuose, kurie ne visada yra tiesiogiai susijęs su Afrikos valstybėmis. Pavyzdžiui, kalbose Ambasadorių konferencijose, prezidentas aptaria visą užsienio politiką ir pasaulinę geopolitinę situaciją, tad 2022 metų kalboje, smerkdamas karą Ukrainoje, jis pasirinko kalbėti ir už Afrikos valstybes: „galiu pasakyti, kad nėra tokios viešosios nuomonės Afrikoje, kuri galėtų pritarti sienų ir tautos suvereniteto pažeidimui“⁹⁹. Tai ne tik atskleidžia hierarchinį santykį tarp valstybių, bet ir kuria naratyvą už pačias besivystančias valstybes, pasirenkant kalbėti vietoje jų bei perteikiant jų nuomonę.

Taigi, analizuojant politinės viršenybės aspektą Macrono kalbose pastebėta, kad galia grįsti santykiai nėra būdingi kalbant apie valstybių vidaus politiką. Atvirkščiai, pastebėta, kad prezidentas stengiasi išreikšti palaikymą bei skatina pačių gyventojų įsitraukimą į sprendimų priėmimą. Visgi, kalbėdamas apie tarptautinę politiką, Macronas pasirinko kalbėti ir už Afrikos valstybes, pristatydamas jų nuomonę. Būtina atsižvelgti į tai, kad kitose analizuotose kalbose šis aspektas nepasikartojė tad tai neleidžia daryti išvados, kad Macrono diskurse tarptautinės politikos srityje siekiama kalbėti už Afrikos valstybes.

3.3. Tapatybės kūrimas

Postkolonialistai pastebi, kad išsivysčiusios valstybės yra linkę kurti besivystančių valstybių tapatybes, nesuteikiant galimybės pačioms valstybėms kurti savo naratyvus bei tapatybes. Neretai, apibrėžiant kitą, per tai yra kuriamas ir pačios išsivysčiusios valstybės naratyvas. Būtent todėl, atliekant

⁹⁸ Emmanuel Macron, „Emmanuel Macron’s speech at the University of Ouagadougou“, p.6

⁹⁹ Emmanuel Macron, „Speech by the President of the French Republic at the conference of ambassadors 2022“

analizę, buvo siekiama įsigilinti kaip Macrono kalbose yra atskleidžiama besivystančių valstybių ir per jas pačios Prancūzijos tapatybė.

3.3.1. Besivystančių valstybių tapatybė

Nepaisant to, kad buvusias kolonijas su imperialistinėmis valstybėmis neretai sieja skaudūs istoriniai įvykiai, siekiant apibrėžti Afrikos identitetą, Macrono kalbose bendra istorija tampa vienijančiu aspektu: „Afrika yra įsirežusi į Prancūzijos kolektyvinę atmintį, jos kultūrą bei jos identitetą“¹⁰⁰, „Afrika svarbi Prancūzijai ne tik kaip artimiausias kaimynas, bet ir todėl, kad tai mūsų identiteto dalis per mūsų bendrą istoriją ir diasporas“¹⁰¹.

Bendros istorijos ir kultūros svarba Afrikos valstybių tapatybei, siekiama pasinaudoti ir prezidento diskurse, kuriame pabrėžiama Frankofonijos reikšmė Afrikos valstybių identitetui. Be bendros praeities akcentavimo, siekiama parodyti, kad prancūziškos kultūros ateitis priklauso nuo besivystančių valstybių: „jos (*Frankofonijos*) epicentras ir pagrindiniai veikėjai šiandien tikriausiai yra Afrikos šalys [...], tačiau Prancūzija čia taip pat vaidina svarbų vaidmenį, remdama vertimo projektus, rašytojų pripažinimo ir gynimo projektus, dirbdama su viešąja nuomone ir kūryba, taip pat skatindama mūsų vertybes ir diplomatinę darbotvarkę“¹⁰². Be to, pabrėžiamas ir siekis išlaikyti bei puoselėti prancūziškos kultūros aspektą besivystančių valstybių tapatybėse: „Prancūzų kalba bus pagrindinė kalba Afrikoje, o gal net ir visame pasaulyje, jei per kelis ateinančius dešimtmečius, teisingai išnaudosime galimybes“¹⁰³. Taip pat pabrėžiant Frankofoniško identiteto svarbą Afrikos tapatybėje, sureikšminamas jos vaidmuo puoselėjant šią kultūrą ir ateityje: „Afrika yra žemynas, kuriame spręsis Frankofonijos, ir didele dalimi, mūsų kalbos bei kultūros įtakos ateitis“¹⁰⁴. Galima teigti, kad diskursas, pabrėžiantis, kad būtent nuo Afrikos priklauso Frankofonijos ateitis, siekia pabrėžti, kad ir ateityje, besivystančių valstybių tapatybė turėtų būti neatsiejama nuo prancūzų kalbos bei kultūros įtakos.

Be Afrikos kaip prancūziškojo pasaulio dalies naratyvo, taip pat svarstoma ir apie žemyno ateitį ir būsimą sėkmę, netgi teigiama, kad tai „ateities žemynas“¹⁰⁵, „pasaulio centrinis, globalus ir kertinis žemynas, kuriame susikerta visi šiandienio pasaulio iššūkiai“¹⁰⁶. Macrono diskurse Afrika atskleidžiama kaip galimybių vieta, kurios reikšmė bei svarba ateityje tik augs. Būtent todėl,

¹⁰⁰ Emmanuel Macron, „Emmanuel Macron’s speech at the University of Ouagadougou“, p.2

¹⁰¹ Emmanuel Macron, „Speech by President Emmanuel Macron - Ambassadors’ Conference 2018“

¹⁰² Emmanuel Macron, „Speech by the President of the French Republic at the conference of ambassadors 2022“

¹⁰³ Emmanuel Macron, „Emmanuel Macron’s speech at the University of Ouagadougou“, p.13

¹⁰⁴ Emmanuel Macron, „Speech by President Emmanuel Macron - Ambassadors’ Conference 2018“

¹⁰⁵ Emmanuel Macron, „Speech by President E. Macron for a global french diplomacy“

¹⁰⁶ Emmanuel Macron, „Emmanuel Macron’s speech at the University of Ouagadougou“, p.2

kalbėdamas apie valstybių tarpusavio santykius bei pabrėždamas Afrikos kaip ateities žemyno naratyvą, prezidentas pabrėžia ir būtinybę dėl to užsitikrinti partnerystę su besivystančiomis valstybėmis: „atnaujindami šiuolaikines koalicijas su Afrika, atnaujiname ir savo galimybes daryti įtaką pasaulio raidai“¹⁰⁷, „mūsų ekonominis augimas, mūsų Europietiška prekyba ir darbai vis labiau priklausys nuo Afrikos“¹⁰⁸.

Taip pat Macrono diskurse pastebimas ir siekis įgalinti besivystančias valstybes pačias kurti savo tapatybę. Jo teigimu, „Afrika galės save išreikšti save kitaip, pristatyti save pasauliui“¹⁰⁹. Nors kalbose yra pabrėžiama, kad Afrika pati turi formuoti savo identitetą, tame randamas ir vaidmuo Prancūzijai, kuriai suteikiamas pagalbininkės naratyvas: „Afrikos istorija negali būti rašoma tik Afrikos tyrėjų iš Europos, ir mes turime skatinti, tęsti ir padėti užbaigti Afrikos istoriją, parašytą afrikiečių“¹¹⁰.

Taigi, galima teigti, kad nors Macronas pabrėžia, kad besivystančios valstybės turėtų pačios kurti savo identitetą bei tapatybę, jo diskurse jaučiamas Afrikos valstybių identiteto formavimas. Ne tik yra pabrėžiama, kad Prancūzija turėtų padėti besivystančioms valstybėms, bet ir primenama apie bendrą istorinę patirtį, prancūziškos kultūros bei kalbos svarbą Afrikos valstybių identitetui. Prancūzų palikimas yra laikomas ne tik istoriškai susiformavusia identiteto dalimi, bet ir pabrėžiama, kad išlaikyti Frankofonišką identiteto dalį yra itin svarbu. Toks Prancūzijos siekis gali būti suprantamas kaip nors išlaikyti įtaką tarptautinėje politikoje, kadangi apibrėždamas besivystančių valstybių identitetą, Macronas pažymi jų augančią svarbą bei pastebi, kad jų įtaka tik dar labiau augs.

3.3.2. Prancūzijos tapatybė

Vienas iš būdų, kuriuo pasirenkama kurti Prancūzijos naratyvą yra bandymas parodyti Prancūziją kaip balansuojančią jėgą, turinčią vienyti bei skatinti bendradarbiavimą tarp abiejų – išsivysčiusių ir besivystančių valstybių. Pavyzdžiui, teigiama, kad „mes, kaip balansuojanti galia, savo partnerystę su Afrika priskyrėme prie svarbiausių daugiašalių veiksnių“¹¹¹, „kaip pavyzdį, ką reiškia būti balansuojančia jėga ir kokios rolės iš jūsų tikiuosi užtikrinant taiką ir saugumą, norėčiau pateiktį Afriką“¹¹². Prancūzijos, kaip balansuojančios galios naratyvas, kuriamas pasitelkiant siekį užtikrinti išsivysčiusių ir besivystančių valstybių partnerystę. Pavyzdžiui, teigiama, kad „turime kurti Europos ir Afrikos bendradarbiavimo ryšius ir iniciatyvas, įtraukdami ir kitus veikėjus, kaip jau pradėjome

¹⁰⁷ Emmanuel Macron, „Speech by President Emmanuel Macron - Ambassadors' Conference 2018“

¹⁰⁸ Emmanuel Macron, „Address by the President of the Republic before his visit to Central Africa“, p. 2

¹⁰⁹ Emmanuel Macron, „Speech by President Emmanuel Macron - Ambassadors' Conference 2018“

¹¹⁰ Emmanuel Macron, „Emmanuel Macron's speech at the University of Ouagadougou“, p.12

¹¹¹ Emmanuel Macron, „Speech by the President of the French Republic at the conference of ambassadors 2022“

¹¹² Ibid

daryti“¹¹³, „per Viduržiemio jūrą turime pagaliau suvienyti Afriką ir Europą“¹¹⁴, „mes kartu turime perkurti ne tik Prancūzijos – Afrikos dialogą, bet ir projektą tarp dviejų žemynų, kuriame [...] Europos Sąjunga galėtų kalbėti ir kurti su Afrikos Sąjunga, su visa Afrika¹¹⁵. Taigi, per Prancūzijos kaip balansuojančios jėgos naratyvą siekiama pabrėžti Prancūzijos įtaką bei svarbą užtikrinant tarpusavio santykius tarp valstybių. Taip bandoma ne tik išlaikyti savo įtaką Afrikoje, bet ir dar labiau ją stiprinti, išlikti svarbia tarptautinės politikos žaidėja.

Taip pat, pasitelkiant diskursą, siekiama atitolti nuo Prancūzijos kaip imperialistinės galios naratyvo. Pavyzdžiui, 2023 metų kalboje, dėl Afrikoje augančio neigiamo nusistatymo dėl Prancūzų kariuomenės buvimo regione, buvo grįžtama prie intervencijos vykdytos Malyje temos. Anot Macrono, Prancūzijai pasiduoti „nepriimtiniams, Panafrikietišku apsimetėlių ir neoimperialistų aljanso, argumentams, būtų beprotybė“¹¹⁶. Ši intervencija, augant antiprancūziškoms nuotaikoms, vis dažniau atsirasdavo politiniame diskurse kaip neigiamas Prancūzijos užsienio politikos pavyzdys, demonstruojantis nesibaigusį kolonializmą. Panašus naratyvas būdingas ir kalbai, sakomai po metų, kurioje skatina naratyvą kurti patiems, kad to už Prancūziją nedarytų kitos šalys: „Vykdami tikrą partnerystės politiką, apimančią kultūrą, sportą ir diasporą, mes, panaikinsime tai, kuo grindžiamas Rusijos, Kinijos ir Turkijos pasakojimas, kad Prancūzija yra neokolonialistinė šalis, kuri įveda savo kariuomenę į jų žemę. [...] Dirbdami ties viešąja politika Afrikoje, kursime savo naratyvą ir pristatysime savo argumentus“¹¹⁷. Viena vertus, bendradarbiaujant su Afrika, siekiama kurti partnerystės naratyvą, kuris neprimintų skaudžios istorinės patirties. Kita vertus, Macronas pabrėžia kitų valstybių augančią įtaką Afrikoje ir jų galimybę paveikti tai, kaip besivystančios valstybės vertina Prancūziją.

Nors prezidento kalbose yra pripažįstama ir nevengiama skaudžios praeities tema, akivaizdu, kad siekiama kurti Prancūzijos tapatybę Afrikoje atsiribojant nuo kolonializmo temos: „tai labai jaunas žemynas, kuriame 70 proc. populiacijos gimė po dekolonizacijos, [...], ir vis dar vystomas dialogas visiškai paremtas postkolonializmu. Tai yra manipuliacija“¹¹⁸. Nors Macronui diskursui būdingas kitų valstybių kaltinimas dėl Prancūzijos kaip imperialistinės jėgos tapatybės, jis pripažįsta ir pačioms valstybės indėli į šį diskursą bei pabrėžia siekį nuo jo nutolti: „neturime pakliūti į supaprastinimo,

¹¹³ Ibid

¹¹⁴ Emmanuel Macron, „Speech by President E. Macron for a global french diplomacy“

¹¹⁵ Emmanuel Macron, „Emmanuel Macron’s speech at the University of Ouagadougou“, p.2

¹¹⁶ Emmanuel Macron, „Speech by the President of the Republic at the Conference of Ambassadors 2023“, p.10

¹¹⁷ Emmanuel Macron, „Speech by the President of the French Republic at the conference of ambassadors 2022“

¹¹⁸ Emmanuel Macron, „Speech by the President of the Republic at the Conference of Ambassadors 2023“, p.20

įpročio, postkolonializmo, kurį patys skatinome po dekolonizacijos, sąžustus“¹¹⁹. Tai neleidžia vienareikšmiškai vertinti prezidento diskurso, kadangi jame būdingas ir istorinės praeities pripažinimas, ir siekis užtikrinti, kad Prancūzija nebūtų suprantama vien tik kaip buvusi kolonijinė galia.

Be kitų valstybių neigiamos įtakos Prancūzijos tapatybei Afrikoje, Macrono kalboje atsižvelgiama ir į augančias antiprancūziškas nuotaikas. Viena vertus, jos taip pat suprantamos kaip kitų valstybių įtakos regionui pasekmė: „antiprancūziškos nuotaikos daugelyje Afrikos šalių yra strateginės įtakos ir dezinformacijos pasekmė; tai daroma labai veiksmingai“¹²⁰. Kita vertus, diskurse pastebimas ir naratyvas, kad neigiamą Prancūzijos tapatybę formuoja pačios Afrikos valstybės. „negalime pasiduoti pučistų naudojama naratyvui, teigiančiam, kad „mūsų priešu tapo Prancūzija“. Nigerio žmonių problema šiandien yra pučistai [...]“¹²¹. Be to, kalbėdamas apie neigiamą Prancūzijos įvaizdį jis teigia, kad neleis pasikartoti situacijai, kai „Prancūzija paverčiama į tobulą atpirkimo ožį“¹²². Galima pastebėti, kad taip Macrono diskurse yra siekiama ne kritiškai įvertinti pačios Prancūzijos veiksmus, o siekiama pabrėžti, kad neigiama Prancūzijos tapatybė regione yra nulemta kitų veikėjų įtakos.

Taigi, galima teigti, kad pats Macronas savo diskurse siekia įtvirtinti Prancūzijos kaip balansuojančios tarp skirtingų polių jėgos naratyvą. Taip siekiama išlaikyti Prancūzijos kaip stiprios tarptautinės veikėjos naratyvą bei turimą įtaką. Visgi, diskurse pastebima, kad šio naratyvo įtvirtinimas susiduria su iššūkiais, kadangi kaip pastebi ir pats prezidentas, Prancūzijos tapatybė Afrikoje neretai yra neigiama, grindžiama istorine patirtimi ar augančiomis antiprancūziškomis nuotaikomis.

Išvados

1. Remiantis postkolonializmo teorija, įmanomas produktyvus išsivysčiusių valstybių (buvusių metropolijų) kuriamo ir artikuliuojamo diskurso apie besivystančias valstybes (buvusias kolonijas) tyrimas ir šiame diskurse glūdinčių reikšmių apie tapatybinius skirtumus atskleidimas.
2. Postkolonialistų dėmesio centre – diskursas ir galia. Diskurso analizei naudojamas diskurso analizės metodas. Siekiama išanalizuoti ir išskleisti reikšmes, nurodant, kaip tos reikšmės yra formuojamos, kokios jos yra ir kaip keičiasi bei kaip jos sąveikauja su kitomis diskurse egzistuojančiomis reikšmėmis. Kadangi diskursas neretai būna nulemtas sukauptos galios, darbe

¹¹⁹ Ibid, p.20

¹²⁰ Ibid, p.28

¹²¹ Ibid, p.12

¹²² Emmanuel Macron, „Address by the President of the Republic before his visit to Central Africa“, p. 3

tiriamos E. Macrono kalbos, kuriose skiriamas dėmesys besivystančios valstybėms, ieškant sąvokų bei naratyvų, nusakančių besivystančių valstybių tapatybę.

3. Nustatyta, kad E. Macrono diskurse vyrauja bendrumą skatinančios reikšmės, apibūdinančios Prancūziją ir besivystančias valstybes kaip „partneres“ ar „drauges“, tokiu būdu siekiant sukurti takoskyrą tarp dabarties ir praeities (kolonijinės istorijos). Kita vertus, nepaisant siekio pabrėžti glaudžius valstybių santykius bei kurti pozityvų diskursą, pastebima ir „civilizuoto“ bei „necivilizuoto“ pasaulio binarinė opozicija žmogaus teisių srityje.
4. Analizuojant hierarchijos aspektą atskleista, kad diskurse vyrauja hierarchinis santykis ekonominiame ir kariniame lygmenyje, t. y. pabrėžiamas Prancūzijos indėlis/viršenybė šiose srityse bei parodoma besivystančių valstybių priklausomybė nuo Prancūzijos.
5. Išsiaiškinta, kad E. Macrono kalbose pabrėžiama prancūziškos kultūros ir kalbos svarba regione bei identitetas, neatsiejamas nuo Prancūzijos. Galima teigti, kad tai daroma siekiant išlaikyti įtaką regione, kuris diskurse yra atskleidžiamas kaip „ateities“ regionas, turėsiantis vis didesnę įtaką ir galią.
6. Analizuojant, kaip besivystančių valstybių kontekste formuojama pačios Prancūzijos tapatybė, nustatyta, kad siekiama konstruoti „balansuojančios galios naratyvą“. Tai reiškia, kad siekiama ne tik išlaikyti turimą Prancūzijos galią, bet ir dar labiau ją sustiprinti, atliekant savotiško tarpininko vaidmenį tarp besivystančių ir išsivysčiusių valstybių.

Tyrimo ribotumai: Savaime suprantama, kad vieno asmens diskurso tyrimas nėra pakankamas plačiam Prancūzijos santykių su buvusiomis kolonijomis vaizdiniui susidaryti. Kita vertus, turint galvoje tai, kad duomenų kiekis ir jų analizės apimtis tokio pobūdžio tyrimui – pakankamai didelė, šis tyrimas, veikiausiai, tarnauja kaip gairės ateities tyrimams šia tema, kuriuose galima būtų analizuoti daugiau diskursų, galbūt ieškoti papildomų diskursų pačiose Afrikos valstybėse.

Literatūros sąrašas

1. Adams Hayde, „Amid Coups, Public Anger, Lessons for West African Leaders and Allies“. Iš VOA News, 2023. Žiūrėta 2024m. kovo mėn. 23d. <https://www.voanews.com/a/amid-coups-public-anger-lessons-for-west-african-leaders-and-allies-/7299264.html>
2. Agence France-Presse, „African Coups Show Changing Ties with France“, VOA AFRICA, 2023, žiūrėta 2024m., kovo 7d., iš <https://www.voafrica.com/a/african-coups-show-changing-ties-with-france/7253590.html>
3. Aiken Graham, „A Reckoning for Neo-Colonialism in Africa“, Massachusetts Peace Action, 2023, žiūrėta 2024m. gegužės 11d., iš <https://masspeaceaction.org/a-reckoning-for-neo-colonialism-in-africa/>
4. Ayoo Mohammed, „State-Making, State-Breaking and State Failure: Explaining the Roots of Third World' Insecurity“. Iš van de Goor, L., Rupesinghe, K., Sciarone, P. (eds) Between Development and Destruction. Palgrave Macmillan, London, 1996
5. Akrimi Yasmine, „The Françafrique: Unveiling Anti-French Sentiments and France's Complex Role in Africa“, Brussels international center, 2023, žiūrėta 2024m. gegužės 5d., iš <https://www.bic-rhr.com/research/francafrique-unveiling-anti-french-sentiments-and-frances-complex-role-africa>
6. Al Bezreh Aman, „Domino effect: France's disintegrating influence in Africa“, The New Arab, 2023, žiūrėta 2024m. gegužės 5., iš <https://www.newarab.com/analysis/domino-effect-frances-disintegrating-influence-africa>
7. Aljazeera, Last French troops leave Mali, ending nine-year deployment, 2022, žiūrėta 2024m. balandžio 25d., iš <https://www.aljazeera.com/news/2022/8/16/last-french-troops-leave-mali-ending-nine-year-deployment>
8. Asongazoh Alemazung Joy, „Post-colonial colonialism: An analysis of international factors and actors marring African socio-economic and political development“, The Journal of Pan African Studies 3.10, 2010, p.64; Beate Jahn, „Humanitarian intervention – What's in a name?“, International Politics, 49(1), 2012
9. Avraham Rachel, „The Status of French Colonialism Today“, Foreign Policy Association, 2023, žiūrėta 2024m. kovo 5d., iš: <https://foreignpolicyblogs.com/2023/07/17/the-status-of-french-colonialism-today/>
10. BBC, French election: What Emmanuel Macron's win means for Africa, 2017, žiūrėta 2024m. gegužės 11d., iš <https://www.bbc.com/news/world-africa-39843396>
11. Blair Robert A., Robert Marty, Philip Roessler, „Foreign Aid and Soft Power: Great Power Competition in Africa in the Early Twenty-First Century.“ British Journal of Political Science 52(3), 2022
12. Boas Morten, Kathleen M. Jennings, „Insecurity and Development: The Rhetoric of the ‘Failed State‘“. Iš The European Journal of Development Research, 17(3), 2005
13. Burney Shehla, „CHAPTER TWO: Edward Said and Postcolonial Theory: Disjunctured Identities and the Subaltern Voice“. Counterpoints, vol. 417, 2012
14. Call Charles T., „Beyond the ‘failed state’: Toward conceptual alternatives“, European Journal of International Relations, 17(2), 2010

15. Cambell David, *Writing security: United States foreign policy and the politics of identity*, University of Minnesota press: Minneapolis, 1992
16. Campus France, *Conference of ambassadors: strength, influence and independence of France*, žiūrėta 2024m. balandžio 12d., iš <https://www.campusfrance.org/en/conference-of-ambassadors-strength-influence-and-independence-of-france>
17. Châtelot Christophe, Cyril Bensimon, „How West African public opinion turned against France“, *Le Monde*, 2023, žiūrėta 2024m. kovo 5., iš https://www.lemonde.fr/en/le-monde-africa/article/2023/11/03/how-west-african-public-opinion-turned-against-france_6223881_124.html
18. Cohen Corentin, *Will France’s Africa Policy Hold up?*, Carnegie Endowment for International Peace, 2022
19. Darby Phillip, A.J. Paolini. „Bridging International Relations and Postcolonialism“. *Alternatives: Global, Local, Political*, 19(3), 1994
20. Devoice Lauriane, „Operation reciprocity: France’s evolving relationship with Africa“, *European Council on Foreign Relations*, 2023, žiūrėta 2024m. gegužės 11d., iš <https://ecfr.eu/article/operation-reciprocity-frances-evolving-relationship-with-africa/>
21. Diallohe Mamadou Alpha, „Impacts of Neo-colonial Security Frameworks in the South Atlantic: The Case of French Presence in Western Africa“. Iš Duarte, É., Correia de Barros, M. (eds), *Maritime Security Challenges in the South Atlantic*. Palgrave Macmillan, Cham, 2019
22. Dirlik Arif, „Is There History after Eurocentrism?: Globalism, Postcolonialism, and the Disavowal of History.“, *Cultural Critique*, no. 42, 1999
23. Doty Roxanne Lynn, „Imperial encounters“, *Borderlines*, 5. University of Minnesota Press: Minnesota, London, 1996
24. During Simon, „Postmodernism and Postcolonialism Today“, *Textual Practice* 1 (1), 1987
25. Foucault Michel, *Discipline and Punish : the Birth of the Prison*. New York :Vintage Books, A Division of Random House, 1991
26. Girkontaitė Agnė, „Struktūros ir veikėjo santykis diskurso analizėje“, *SMV*, vol. 42, no. 1, 2018
27. Helman Gerald B., Steven R. Ratner, „Saving Failed States“, *Foreign Policy*, Winter, 1992-1993, No. 89
28. Hobson John M., J.C. Sharman. „The Enduring Place of Hierarchy in World Politics: Tracing the Social Logics of Hierarchy and Political Change“, *European Journal of International Relations*, Vol. 11, No. 1, 2005
29. Yates Douglas A., „France and Africa“. Iš Nagar, D., Mutasa, C. (eds) *Africa and the World*. Palgrave Macmillan, Cham, 2018
30. Inwood Joe, Jake Tacchi, „Wagner in Africa: How the Russian mercenary group has rebranded“, *BBC*, 2024, žiūrėta 2024m. gegužės 10d., iš <https://www.bbc.com/news/world-africa-68322230>
31. Kandiyoti Deniz, „Post-colonialism compared: Potentials and limitations in the Middle East and Central Asia.“, *International Journal of Middle East Studies* 34.2, 2002
32. MacFarlane Neil S., Carolin J. Thielking, and Thomas G. Weiss. „The Responsibility to Protect: Is Anyone Interested in Humanitarian Intervention?“, *Third World Quarterly* 25, no. 5, 2004

33. Macron Emmanuel, „Address by the President of the Republic before his visit to Central Africa“, Elysee, 2023, žiūrėta 2024 balandžio 15d., iš <https://www.elysee.fr/admin/upload/default/0001/14/b82f94d08c0eaa3ccff5cc60e3433b373f66d5f4.pdf>
34. Macron Emmanuel, „Conference of ambassadors - Speech by Mr. Emmanuel Macron, President of the Republic 2019“, France Diplomacy, 2019, žiūrėta 2024m. balandžio 26d., iš <https://basedoc.diplomatie.gouv.fr/vues/Kiosque/FranceDiplomatie/kiosque.php?fichier=bafr2019-08-28.html#Chapitre6>
35. Macron Emmanuel, „Emmanuel Macron’s speech at the University of Ouagadougou“, Elysee, 2017, žiūrėta 2024m. balandžio 15d., iš <https://www.elysee.fr/en/emmanuel-macron/2017/11/28/emmanuel-macrons-speech-at-the-university-of-ouagadougou>
36. Macron Emmanuel, „Speech by President E. Macron for a global french diplomacy“, Permanent mission of France to the United Nations in New York, 2017, žiūrėta 2024m. balandžio 22d., iš <https://onu.delegfrance.org/Speech-by-President-E-Macron-for-a-global-french-diplomacy>
37. Macron Emmanuel, „Speech by President Emmanuel Macron - Ambassadors’ Conference 2018“, France Diplomacy, 2018, žiūrėta 2024m. balandžio 26d., iš <https://www.diplomatie.gouv.fr/en/the-ministry-and-its-network/news/ambassadors-week/ambassadors-week-edition-2018/article/speech-by-president-emmanuel-macron-ambassadors-conference-2018>
38. Macron Emmanuel, „Speech by the President of the French Republic at the conference of ambassadors 2022“, Elysee, 2022, žiūrėta 2024m. balandžio 25d., iš <https://www.elysee.fr/en/emmanuel-macron/2022/09/01/speech-by-the-president-of-the-french-republic-at-the-conference-of-ambassadors-1>
39. Macron Emmanuel, „Speech by the President of the Republic at the Conference of Ambassadors 2023“, Elysee, 2023, žiūrėta 2024m. balandžio 20d., iš <https://www.elysee.fr/admin/upload/default/0001/15/68ca793aaf44c90fd79cbf1bc3a234e71c3e1d57.pdf>
40. Manent Pierre, Miesto metamorfozės, Vilnius: Valstybingumo studijų centras, 2020,
41. Manent, Demokratija be tautų: apie savivaldos pabaigą Europoje, Vilnius: Versus Aureus, 2008
42. Matin Kamran, „Redeeming the universal: Postcolonialism and the inner life of Eurocentrism“. *European Journal of International Relations*, 19(2), 2013
43. Mbulle-Nziege Leonar, Nic Cheeseman, „Niger coup: Is France to blame for instability in West Africa?“, BBC, 2023, žiūrėta 2024 m. gegužės 5d., iš <https://www.bbc.com/news/world-africa-66406137>
44. Nekrašas Evaldas, „Pozityvizmo ir postpozityvizmo ginčas socialiniuose moksluose“. *Politologija* 57 (1), 2010
45. Noxolo Patricia, „Claims: A postcolonial geographical critique of ‘partnership’ in Britain’s development discourse.“, *Singapore Journal of Tropical Geography* 27.3, 2006
46. Parashar Swati, Michael Schulz, „Colonial legacies, postcolonial ‘selfhood’ and the (un)doing of Africa“, *Third World Quarterly*, Taylor & Francis Journals, vol. 42(5), 2021

47. Phipps Peter, „Postcolonialism and Security: Fractured Empires“. Iš A. Warren (Ed.), Global Security in an Age of Crisis, Edinburgh University Press, 2023
48. Prakash Gyan, „Subaltern studies as postcolonial criticism“, American Historical Review, December 1994
49. Prasad Anshuman, „The Gaze of the Other: Postcolonial Theory and Organizational Analysis“. Postcolonial Theory and Organizational Analysis, 2003
50. Rasiński Lotar, „The idea of discourse in poststructuralism: Derrida, Lacan and Foucault.“, Contemporary-Leaning-Society, 2011
51. Said Edward W., Orientalism, Vintage Books, A Division of Random House: New York, 1997
52. Schwikowski Martina, „President Macron visits Africa with a new strategy“, DW, 2023, žiūrėta 2024m. balandžio 16d., iš <https://www.dw.com/en/frances-president-macron-visits-africa-with-a-new-strategy/a-64850467>
53. Shohat Ellis, „Notes on the “Post-Colonial.”“, Social Text, (31/32), 99. 1992
54. Tomlinson B.R., „What was the Third World?“, Journal of Contemporary History, 38(2), 2003
55. Tull Denis. „France's Africa policy under president Macron: Good intentions, partial reform and the fiasco in the Sahel“. No. 51/2023. SWP Comment, 2023
56. United Nations, Responsibility to Protect Principle, 2005m., <https://www.un.org/en/genocideprevention/about-responsibility-to-protect.shtml>
57. Were Anzetse, „The Secrets of China’s Economic Statecraft in Africa“, The Diplomat, 2022, žiūrėta 2024m. gegužės 10d., iš <https://thediplomat.com/2022/06/the-secrets-of-chinas-economic-statecraft-in-africa/>

Summary

The bachelor thesis - "Narratives of developing countries in the discourse of developed countries: the discourse Analysis of Emmanuel Macron's speeches", aims to analyze French President Macron's speeches and to show the intersubjective meanings embedded in the discourse constructed by the President, referring to the identities of developing countries and France.

The main objectives of the bachelor thesis are:

1. To analyze postcolonial theory and to identify the key elements of the theory that are essential for analysis and that define how the theory conceives of the identity differences that are formed through the distinction between Us and Them.
2. Based on the theoretical framework, formulate a methodological framework for discourse analysis that includes the application of postcolonial theory to empirical analysis.
3. To reveal how the identity distinction between Us and Them is expressed in Macron's speeches about relations with the former French colonies.
4. To show that Macron's discourse is characterized by a hierarchical approach towards developing countries.
5. Based on the theory of postcolonialism, show how Macron's discourse constructs the identities of developing countries and, through their identity, the identity of France.

Postcolonialism reveals that international relations are based on a hierarchy in the international system, which has binary social relations and views the developing world negatively as "Them" while "Us" identity is created as a positive one. Moreover, discourse analysis explains that narratives and words are being used to form a particular image.

Based on postcolonialism, it is possible to make a productive study of the discourse on developing countries (former colonies) produced and articulated by developed countries (former metropolises) and uncover the meanings of identity differences embedded in this discourse.

The method of discourse analysis is used to analyze discourse, indicating how these meanings are formed, what they are, and how they change. As discourse is often determined by accumulated power, the work examines Macron's speeches focusing on developing countries, looking for concepts and narratives that define the identity of developing countries.

The study shows that Macron's discourse is dominated by meanings that describe France and developing countries as 'partners' or 'friends', to create a disjuncture between the present and the past (colonial history). On the other hand, despite the desire to emphasize close relations between states

and create a positive discourse, there is also a binary opposition between the 'civilized' and the 'uncivilized' world in the field of human rights.

The analysis of the hierarchy aspect reveals that the discourse is dominated by a hierarchical relationship at the economic and military level emphasizes the French contribution/superiority in these areas and shows the dependence of developing countries on France.

The conducted research revealed that Macron's speeches emphasize the importance of French culture and language in the region and the identity inherent in France. It can be argued that this is done in order to maintain influence in the region, which is portrayed in the discourse as a region of the 'future' and one that will be increasingly influential and powerful. The analysis of how France's own identity is being shaped in the context of developing countries revealed that the aim is to construct a 'balancing power narrative'. This means that the aim is not only to maintain France's existing power but reinforce it by acting as a kind of intermediary between developing and developed countries.